

८८
३

अथ
काशीपतिविरचितः

८८
३

॥ अथ मुकुन्दानन्दभाष्यः प्रारम्भः ॥ अंकदेशः प्रसन्नः ॥

८८
३

मु. नं. भा. श्रीगणेशायनमः अथमुकुंदानंदभाणोलिरव्यंते वंदे वंदारुसंदारमिंदुभूषणनंदनं अमंदानंदसंदोहबंधुरंसिंधुराननं १ कं
 गालिंगनमंगलंघनकुचाभोगोपभोगोत्सवंश्रीणीसंगमसोभगंचसततंमत्येयसीनांपुरः प्राप्नुकोयमितीर्षयेवयमुनाकूलेवला
 यः स्वयंगोपीनामहरदूकूलनिचयंकृष्णः सपुष्पातुनः २ अपिच चंद्रेशीतलयत्यलीकनयनेशोभोः सुधाशीकरे विष्णव्याकुलय
 लुसंयमधनान्कांतादृगतेषुच लीलायेपरमेष्ठवंधनुरिष्टुन्विभत्यसूनात्मनः स्वच्छंदरतिवल्लुभोविजयतेत्रैलोक्यवीरस्मरः ३ नो
 द्यंतेसूत्रधारः पुरोवलोक्यसप्रमोदं अद्यखलुफलितमामूलचूडमस्मदीयपुरातनपुण्यकल्पलताभिः यतः इतएवचूतनपुर
 परिसरालंकारबंधुरगिरिचूडामणेर्भगवतश्चूडेश्वरस्यवसेतोत्सवदर्शनसमुत्सकाः सामाजिकाः कल्याणमंडपमध्यमध्यासते
 तदेनानुपसृत्यचिरपरिचितलास्यकलाविलोकिनायसविनयमभ्यर्थये पदांतरंगत्वा सप्रश्रयमंजलिंबध्वा भोभोः सकल
 कलाविदः सभासदः एषभरताचार्यपुत्रः कलाप्रवीणो निजविद्याप्रदर्शनाय तत्रभवतामनुग्रहमाकांक्षते आकाशे कर्णंदत्वा
 किञ्चूथसाधुभरताचार्यपुत्रसाधु वयमपिचिरात्कस्यापिसरसकवेः सृक्तिमुक्तामणियथितमभिनवमिश्रभाणमवलोकयितुमु

राम
 १

कंठिताः तदद्यतादृशमेवकमपिभाणमभिनीयदर्शयतुभवानिति अनुगृहीतोस्मि आत्मगतं अधुनाविरलः खलुमिश्र
 भाणप्रचारः विरलाश्र्वतथाविधाः कवयः अयंचगरीयामखलुसामाजिनामादेशः तत्कथमिदमशक्यसंघटनमापतितं स्म का
 य रणमभिनीय अहोमयाप्रणकुपितगृहिणीमनोविनोदनव्यासक्तचित्तेनविस्मृतमपिसामाजिकानुग्रहेणपुनरपिचिराभ्यस्तमि
 वतादृशमेवदृष्टकंस्मर्यते भवतुतावदगृहिणीमेवाहूयकथयामि प्रकाशं आर्यइतस्तावत् नदीप्रविश्य एसहिकोनिओओ
 अणवेदिभज्जउत्तः छाया एषास्मिकोनियोगः आज्ञापयत्वार्यपुत्रः सूत्रधारः आर्य कौंडिन्यवंशरत्नस्यकवेः काशीपतेः
 कृतिः मुकुंदानंदनामायंमिश्रभाणः प्रयुज्यते तदत्रेत्यर्क्षे नदी अज्जउत्तअचरिअंअचरिअं छा० आर्यपुत्रआश्व
 र्यं तर्कककसवकुत्तिणिदुगतस्सभारथि जादामुदुरसंदभेकवेमिमिउलाकहं छा० तर्कककशावकोक्तिनिधुरांतस्य
 भारती जातामधुरसंदर्भेकाव्येविमृदुलाकथं सूत्र० सपरिहासं त्वमेवतावत्कथय क्षणंप्रणयकोपेत्वंककशापिकथंपुनः
 प्रेमाईहृदयेजातामृदुलप्रकृतिः प्रिये नदी एकाविभारईकहंककुसामिउलाएतिपुच्छिदेकिंप्रणंकहेदिअज्जो छा० ए

मुभा० कापिभारतीकथंमृदुलाकर्कशाचेतिष्टष्टकिमन्यत्कथयत्यार्यः सूत्र० कौत्रविरोधः उक्तंचेतेनैवकविना तर्ककर्कशवक्त्र
 वाक्यगहनेयानिधुराभारतीसाकाव्यमधुरोक्तिसारस्वरभोस्यादेवमेकोमला याप्रायः प्रियविप्रयुक्तवनिताहृत्कर्तनेकर्त
 शत्रेयोलालितयोवतेनमृदुलासाकिंप्रसूनावलिः नदी कुसुमशिरीविअमिउलासेकडणोभारद् छा० कुसुमश्रीरिवमृ
 दुलाअस्यकवेभारती सूत्र० किमुच्यतेकुसुमश्रीरिवेति व्याकोचत्प्रसवश्रियोपिमृदुलावाचामियंप्रक्रियामंदस्पंदिमरंदतो
 यिमधुरस्तत्रायमर्थक्रमः सौरभ्यादपिसंगतंपुनरिहव्यंग्यपिकेभ्योप्यमीमहर्ग्यामधुरस्वराः कविरयंश्लाघ्योवसंतादपि
 सर्वतोविलोक्य नदी अज्जएदंचूदवणंकहेदिवसंताअमणं इदोपेक्ख० किसलअकरसंपुडेणवल्लीकिरइपुरोकुसुमंज
 लीणइंति पवणणिहदतालपत्ततालडणिमणुगाअइवह्मरावलीअ छा० आर्यएतच्चूतवनंकथयतिवसंतागमनं इतः राम
 पश्य० किसलयकरसंपुटेनवल्लीकिरतिपुरः कुसुमांजलिंनटंती पवननिहततालपत्रतालध्वनिमनुगायतिवंभरावलीच २
 सूत्र० आर्यसाधुनिवृपितं इतोपि मंदानिलेरितमनोहरपल्लवायेर्माकंदवीरुद्विथमाद्वयतीवरागात्र प्रत्युत्तरंपरभृतोपि

दिशान्निवासे कूजकुङ्कुरितिसमेतिसपक्षपातं १ इतोपि पुनः श्रेणीभूयमदालसामधुकराः पुष्पातिवेणी श्रियं प्राचदु
छन्नभरोऽप्युरोज्ज्वलश्रागलभ्यमालंबते रागोल्लासिचपल्लवं कलयते रम्याधरप्रक्रियां वासंती लतिकापितेन वहते वामा
लकाविभ्रमं २ विमृश्य आर्यं सर्वमपि सुघटितमस्मद्भाग्यवशात् यतः कालः कोकिलकोमलोक्तिमधुरः काव्यज्ञ
मान्यः कविः काव्यस्यापि स एव कामजनकोराधाविदो नायकः सारज्ञाश्च सभासदः पुनरमीनाद्यो प्रवीणावयं किंचायं स
मुदंचितो भगवतश्चुडेश्वरस्योत्सवः ३ तदत्र संगीतकमनुतिष्ठतु भवती नदी पल्लद्वन्द्वदलदिअंकोइलतरुणोरमेइर
मणिज्जं उड्मंतो विमुहुर्तं काअउलकूरणिस्मणं मुणिज्जं छा० पल्लवितचूतलतिकां कोकिलतरुणोरमयतिरमणीयां
उड्मंतोपि मुहुर्तं काककुलकूरनिस्वनं शृणुत ४ सूत्र० सशिरःकंपं अहो संगीतमाधुर्यं नेपथ्ये प्राप्य प्रबोधमधुनार
टती वनाथो हाहाहतास्मि विधिनेति विनिंद्यो देवं निश्वस्य मत्करधृतं निजमंबरांतमाकृष्य हंत चलितैव कथं प्रियामे सू०
श्रुत्वानेपथ्याभिमुखमवलोक्य अयं किल मंजरीवियुक्तस्य मंदारमदनोद्यानगतस्य भुजंगशेखरस्य भगवतो मुकुंद

सु. भा. ३. स्यवेशभूमिकामादाय इतएवाभिवर्तते मातुलपुत्रो मधुकरः तदा वामप्यनंतर करणीयाय मञ्जी भवाव इति निष्क्रांतौ प्र
 स्तावना ततः प्रविशति यथा निर्दिष्टो भुजंगशेखरः भुजंगशेखरः प्राप्य प्रबोधमधुनारटतीवनाथो हाहाहतास्मि विधि
 नेति विनिर्द्योदेवं निश्चस्य मत्करधृतं निजमंबरांतमाकृष्य हंत चलितेव कथं प्रियामे विमृश्य तदानीमेवाहंत स्याः स्फु
 टघनपुलककदंबं स्पृष्ट्वा कुचकलशायुगलमविलंबं मधुमधुराधरविंबं मदवत्याः किमिति मंक्षुनाचुंबं पुनर्विमृश्य
 कथमेतावतो पितृकालेव काशः कुंजे कोमलशाहलेषदमिह शगर्पितं वानवा किंचिच्चाटुचमत्कृतं च वचनं किंव्याहृतं वा
 नवा साकृतप्रणयं च सामिनयनं व्यापारितं वानवा तन्याहंतं दंतरे विधिवशात्तस्याः प्रबुद्धः पतिः १ इयं च पुनरभागे धेये
 नमया उत्संगे विनिवेशयामि पुलकिन्याघ्राय वक्त्रां बुजं वक्षो जौपरिरभ्यचारिजहृशश्चुंबामि विंबाधरं जल्पत्याः श्रव
 णेरहः किमपि मे विश्लेषयामि छलान्नीवीमित्यफलेर्मनोरथशान्तेनैतानि शाकेवलं अथवा अलमनया व्यतीतगोचर
 याचितया निश्चस्य अत्रैवोद्याने पुनरप्येषा आरुह्योरुयुगं प्रसह्य रमसादुन्नीय नीवीं प्रियाकांची किंकिणिकानिनाद

त
 राम
 ३

चकितामंदोच्चलन्मध्यमा किंचित्कूजितकंधरतिपरिश्रान्ताचदष्टाधराकामंमेपरिपूरयिष्यतिनकिंश्चोवापरश्चोपिवा
१ क्षणमात्रंविचिंत्य अलमनयाप्यनागतावगाहिन्यावांछावाहिन्या किंत्वेतावदाशासनीयं आनीलकुंतलपरिष्कृत
मायताक्षमापाटलाधरदलांचितमंदहासं आपीनतुंगकुचमप्रमितावलग्नमंगपुरःस्फुरतुमेपुनरंगनायाः १ स्मृति
मभिनीय इदमपिमेदुर्लभंमंदभाग्यस्य यतः आकाशे या पत्युःप्रयासिसदनंमृत्योरिवसपदिभीषणंवदनं सात्वं
प्रियेकथंमेयास्यसिभृत्योपिनयनयोरयनं सास्त्रं लीलायांगतरंगितंतवकिमप्यालंब्यभूयस्तरामेतावत्कुपितंतृणाय
मेयेहंमत्वासधैर्यंस्थितः तस्येवाद्यकरेत्वयाविनिहितोमारस्यनिःसंशयंकांतेकिन्नुकरोमिकोनुशरणंकावागतिःकथ्य
तां पुनस्तस्येवेत्यादिपठति नेषथ्ये अयमयमुदयादेर्नातिहरेविवस्वानयमयममृतांशुःपातकीयातिचास्ते इयमिय
मुपकंठेत्वहियोगासहत्वान्निवसतितरुणीतेकोकशोकंविमुंच श्रुतिमभिनीय सहर्षं नयनयोरस्त्रमपमृज्यप्रियावि
योगविक्रवंगृहदीर्घिकाचक्रवाकंशोकारवमुखरमुखंमंदमंदमाश्वासयतामंदारेणमंजरीविभुक्तोदमप्याश्वासितइ

वास्मि हृदयं प्रति हृदयधैर्यमाकलय इयमुपश्रुतिरवश्यं प्रियासमागमं फलिष्यती अद्यैवाध्यवसितगमनो माधवो
 मंजरीधरः कथमेनामनादाय गच्छति सविमर्शं उपश्रुत्या तु पत्युरेव प्ररुजने प्रियायाः पुनरिहैवावस्थानं च सूचितं अतः
 सर्वथा प्रियासमागमेन भवितव्यं पुनः सोच्छ्रामं कथमिदमकृतकृत्या संभावनीयमेव मम संभावना गोचरयति
 उत्ताम्यतीति चिरादपि मन्मथाग्नेरद्यावयोर्घटनमत्र कथंचना भवतु तत्रांतरे पतिरभूत्पुनरेतरायः संताप्यते तदपि हंत
 मनोरथो मे अथवा निर्याति किन्तु पतिरेष कुतोपि हेतोर्दृष्ट्या मिवा किमिह मिंदुमुखी नभयः सगद्गदं हाहंत किंतु मदनो
 मम तावदेव मर्माणि कृतं तत्कृतांत इवा ततायी किंचिद्वैर्यमवलंब्य पंचापियुगपदेवायं भयि अशोकपद्मात्पलचूतम
 ल्लिकाशरणनंगो यदि संदधाति सः तथा विधानेव तत्समं संख्यकान् करास्यनेत्राधरहास्यमार्गणान् तदा प्रियाया अनु
 संदधाम्यहं इति तां मेव तां मरसलोचनां मनसा गोचरयन् किं करोमि प्रियामेव चिंतयन् नपि न पारयामि विरहपारावारं य
 तः मम सा प्रियतमापि मंदस्मितेन मधुराधरपल्लवेन कुंभोन्नमत्कुचभरेण कृशोदरेण विद्युन्निभांगलतया च विचिं

राम
 ४

मु० द० दिवांधतमसंमत्तद्विरेफछलान्मीलनीलसरोरुहोदरकुटीकोणांतरेलीयते तदितोनिष्कटवनाहृहिरद्येवगंतव्यं इत्युत्था
यभवनप्राकारमुल्लंघ्यवीथीप्रविश्यहर्म्यालीमवलोक्य व्यामिश्रैकैकवाङ्मप्रवलितदृष्टुल्लैकैकचारुकांडं दृष्ट्वा दृष्ट्वा
रोष्ठंदरशिथिलतनुश्लेषमालिङ्ग्यकांताः शश्वन्तिश्वासवेगस्फुरितगुरुकुचद्वंद्वसंघृष्टवक्षाः श्रोतः श्रोतरेतांतेसुखमि
हमुक्कतीलीलयाकामिलोकः किंच काश्चनपुनरिहैव निःशेषव्यपनीयनीविवसनंमंजुक्कणन्मेखलंकीडांदोलनखि
न्मध्यलतिकंकिंचित्कंपस्तनं उद्यत्कुंडलतांडवंचरुचिरं विक्रम्यकांताः परिक्रान्तावक्षसिकामिनोमुकुलितश्रोतास्त
कंशोरते अन्यच्च वीरायितेषुमृगशावविलोचनानां कंठोदितान्यचरमंकलकूजितानि आग्नेयद्विरथसोधगतेक
पातेः शंकुगृहीतइतिसंप्रतिशिष्यभावः पदांतरंगत्वा कोयंकमलापीडसदनप्राकारादवतीर्यसपर्यायस्वलितचर राम
णस्तरुणइतएवायाति निपुणंनिदृश्य स्वगतं कोन्योवसंतकादृतेस्मिन्मित्रादीदृचारित्रेप्रगल्भः प्रकाशं सखेवसं श
तकचिरायशीतलयसिमेलोचने सत्रासगद्गदकिंज्वीषि वयस्यमंदमंदंजल्पेति सखेकुतस्तेभयमिदं किंज्वीषि

कमलापीडादिति सखेमाभैषीः२ हस्तेगृहीत्वातिष्ठतुकमलापीडानांशतंसहस्रमयुतंवा जिष्णुर्वाविष्णुर्वास्त्रष्टालिर्वो
कदृष्टिरष्टमूर्तिर्वा स्पृष्टुंवाप्रष्टुंवामसखमीष्टेपिनांतदोदृष्टुं कतिचित्पदान्यतिक्रम्य कथमद्यापिविकंपसे किंज्वीषि
द्यत्करालकरवालतडित्करायमुद्गांतभीमतशोणितशोणदृष्टिं उद्गंडदंडधरदुर्धरचंडिमानमुद्दीक्ष्यतंकथयहंतनकंपते
कःइति सत्यंतथाविधएवकमलापीडः किंतु दूरप्रवासिनस्तस्यासंभावितमालोकनं अथवास्वप्नविजृम्भितमेतत्प्रिय
सखस्यभविष्यति किंज्वी० वयस्यनायंस्वप्नइति कथंतर्हितवपुनरागमनं किंज्व० तावदणुमात्रमपिनात्रमयामिथ्याव
चःकथ्यते सत्यंसदूरप्रवासीतिअहमपितथैवदृतीवचनलंभितविस्मंभतया तयासममसमशरसंभ्रमसंभृतहृदयः
यथापूर्वं तेस्तेर्विलासेर्विलासगृहविदुमचरणपर्यंकएवशयानोनिःशंकंनिशामनेषं अयंतुकमलापीडहतकःप्रच्छ
न्तएवकदावाभागत्यनिजकलचवृत्तपरिशोधनायकुत्रवानिलीयस्थितइतिनावेदिषं ततोनिशावसानेनिःशंकमेवत
स्मान्निशांतान्निर्गतः प्रांगणगतंतंघातुकमपश्यंइति वयस्यकष्टंकष्टंकथंपुनःनिष्क्रान्तोसि किंज्व० समादृष्ट्वाहंतुक

सु-हा-करधृतपाणः प्रचलितो बहिर्द्वारं यावत्त्वरितमरुणज्जालमहतकः अहं देवात्तावत्कथमपि चलन्निष्कुटपथादुदग्रप्राकारं
 लघुसतिमेलं ध्यागत इति दिष्ट्या पुनरिव जातं वयस्येन किञ्च० विशेषतः प्राणसंरक्षकं प्रियसरवमुपलभ्येति भवतुता
 वन्तिष्ठतिष्ठकोयंकमलापीडसदनंगणे कलकलः श्रुतिमभिनीय सगद्गदं किञ्च० सर्वे नूनं कमलापीडेन खड्गपाणिना
 सामत्प्राणवल्लभा कलवाणीव्यापादिता तत्कृतो यममंदः परिजनाक्रंदः हा प्रिये हा कलवाणी हा मदर्थं त्यक्तजीविते हा
 मत्प्राणवल्लभे कथं पत्यपदेशेन पापीय सामृत्युना दुर्दशां नीतासि अथवा किमिति पतिरिहोपालभ्यते किं त्वहमेव ता
 दुपालब्धव्यः कंठाश्लेषं शशिमुखि मया तन्वता दोरहिभ्यां प्राणान्यातुं प्रणयगरलं नूनमापूरिगात्रे नोचेत्पूर्वं यदमृतम
 यं नेत्रयोर्गोत्रमासीत्तते भर्तुः कथमिव भवेत्तादृशमर्षपात्रं इति वयस्य कलकमात्रेण कथमेव मधीर इवा सद्यः शोकपाव
 केपतितो नात्मनः प्राणान्गणयसि किञ्च० सर्वे किं ममापि प्राणेष्वभिनिषंगः येनैव त्रैलोक्याद्भुतजीवरत्नमवलंख
 प्राणनाडीपतिः किंकुर्यात्कुपितोपितामिति मया दुस्तर्कवक्रात्मना जालमेनानुपकारिणा जडधियाभूयः कृतघ्नेन मत्प्राणा

त्यमाना च तोषिनोति च धुनोति च चंचलाक्षी किञ्चिदिव स्मित्वा अहो दुःशीलता मदीयस्य हृदयस्य यदि हंतथापि त
 त्वादां बुरुहं तदूरुयुगलं तादृङ् नितं बरुलं तन्मध्यं सगभीरनाभिवलयस्तावानुरोजक्रमः तद्वक्तं तदपांगमुग्धवलनंते
 नीलनीलालकाः सातन्वीति तदंगकेषु हृदयं धावन्त विश्राम्यति स्पर्शमभिनीय कथमियं प्रभातप्रायारजनी संवृत्ता
 पुरातनपरीमलप्रकरमेदुरामारुतानवातिमुकुलीभवत्कुमुदगर्भलीना इव चरन्ति नवसेोरभाः पुनरमीसमीरांकुराः
 सज्जंभणसरोजिनीसरसिजास्यमुक्ता इव प्रतीचीमवलोक्य अहमिह जरट इव मरालोऽस्य रायेर्मयूरेवेः सवलति
 शिशिरभानुः पश्चिमो धिपारे उर्ध्वमवलोक्य अत्र पुनः श्लथगरुत इवामूस्तत्र तत्रांतरिक्षे विरलविरंभासः किंच ल
 तारालुवंति कलंकदाशोगगनांबुराशो विस्तार्य चंदातपतंतुजालं लग्नोदसीनानलधुसंजिघृक्षुश्चंद्रकवस्तुश्वरमा
 धिमेति नभोवनं नक्षत्रमसो विगाह्य नक्षत्रसेना सहितः शशोकः कराग्रलक्ष्मन्कतिचित्पदहृत्य पांथान्प्रभाते प्रफलायते
 य अपि च आलोरतिपाटले रचरमां विस्तारयद्भिर्दिशं नक्षत्रद्युतिमाक्षिपद्भिरचिरादाशंक्यसूर्योदयं पुंजीभूय भया

मु० न० नेदुःखयसि किं० किंतिदुःखितोदेवअस्मो ॥ किमितिदुःखितस्तेवयस्यः इति केनापिनरक्षितानिजवल्लभाकमलापी
 ७ डेनव्यापाद्यमानाकलवाणी किं० अहदंकेणविणरखिवदास ॥ अथकिंकेनापिनरक्षितासा इत्यर्थे वयस्यसास्त्र
 गददं किं० द्वाभ्यामाभ्यांकुवलयमयीमालिकामत्कराभ्यांयस्मिन्क्रीडाविधिषुनिहितासस्पृहंसानुकंपं सोयंकंठक
 कनककदलीकंदलीगर्भसारः कांतेजातः कथमसिलताकूरपातस्यपात्रेइति स्वगतं कथंवयस्यमाश्वासयामि शोकंत्य
 जेतिपरुषेकिमितःशुचेतिनिंदानुशोचनविधिर्बहुशोकहेतुः मोनंरूपाविधुरताकथमात्तशोकमात्रवासयंतिसुहृदंसुहृ
 दोनविद्मः प्रकारं वयस्यनिःशेषमसंबद्धप्रलापिनोस्यवचनमनाकर्ण्यनयुक्तमेवंप्रलापितुं अरेकिं० एवंणेदंएसो
 महवअणंसमगंगंसुणोदिइति ॥ एवमेतत्तएवममवचनंसमग्रंनशृणोति समयमेवतावत्कथय किं० सुणिअदि राम
 दावएदंकहिअदिणकेणविरखिवदासाअप्यणोबुडिअंदरेणइति ॥ शृणोतुतावत्कथ्यतेनकेनापिरक्षितासाआत्मनोबु ७
 डिमंतरेण वयस्यतवप्रियतमाआत्मनोबुल्यारक्षितेत्युक्तंभवति तदलममंगलेनशोकेनतत्प्रकारमेवपृच्छावः इतिपदं

चलेनाश्रूणिप्रमृज्य कलकंठमालोक्य अरेकलकंठसाकिंविनिष्क्रम्यसोभाग्यविधिंप्रविष्टा यत्रभर्तुःक्षितिभर्तुर्वानं
 भयंप्रवतिस्वेरिणीनां वयस्यकिं० यदिगणिकासरणिमवतरतिमदनकरिणीसातरुणी तदा सोधेसुधाकिरणचुंवि
 निलंबमानमुक्तावितानवतिमंचतलेशायानः आरोप्यवक्षसिममानिशामायताहीमजातरात्रिदिनभेदमहंवसेयंइति
 कलकंठमालोक्य अरेकिं० दिवएवंएदं धम्मिलअंसिरिमुहंहसिअंविआमिणेत्ताइसोणमहरंअघणत्थणेअ तस्मावि
 लोडअसआविदिणंदिणंदिजाणाडुकोणुखुकहंवणिसंणिचेति किंतु नतहंताएणकिदं ॥ देवएवमेतत् धम्मिलकंअरी
 मुखंहसितंविकासिनेत्रेपिशोणमधरंचघनस्तनौच तस्याविलोक्यसदापिदिनंदिनमितिजानातुकोनुरवसुकथंवानिशां
 शोर्निति किंतु तथातथानरुतमिति तर्हितदाकिंरुतंकलवाण्या किं० देवजावडमोघरादोणिगडुअतुवरिदंधरवन
 पहेणचलिदोदावएवसाचदुराअत्तणोअहरणाडुकहिविणिखिवविअणिअवरवताडुपुवअंइमोइमोचोरोमहआहरणाडुह
 रिअगळड हाहदहिहाअणाहाहि सुवोएवदूरदेसादोआअदेअज्जउत्तेकिंकरिस्संकिंकहडस्संकागडुकोनुसरणंतिअदि

सु. द. मेत्तं भक्तं दंति अस्स धारा किलिण्णलो अणास अणादोणिग्गदा ॥०॥ देवयावदयं गृहान्तिर्गत्य त्वरितं गृहवनपथेन चलि
 तस्तावदेव साचतुरा आत्मन आभरणानि कुत्रापि निक्षिप्य निजवक्षस्ताडनपूर्वकं अयमयं चोरो ममाभरणानि गृहीत्वा गच्छति
 हाहतास्मिहा अनाथास्मि ॥ एवम् एव देशादागते आर्यपुत्रे किं करिष्यामि किं कथयिष्यामि का गतिः को नु शरणमिति अतिमात्रं मि
 मां कंदंती अश्रुधाक्लिन्नलोचना सदना निर्गता इति सबहुमानं साधुकलवाणिसाधु वयस्य अन्यादृशमेव खलु पतिप्रतार
 णचातुर्यमस्यास्तव प्रेयस्याः कलकं वंप्रति ततस्ततः किं ब्र० तदो सो विकमलापीडो सर्वचोरचरि अं एव मण्णतो अइ हि अ अव
 लुहे मा हो हि मा हो हि भ आउला एसो देर क्खि दा सणि हि दो कमलापीडो ति भणि अतं एव धर वणं कि वा ण वाणी पविट्ठो अहं वि
 दाव एव सुण्ण धण्ण कुं भट्ठि हो लुडु णिग्ग मि अ देव पा अ स णि हिं आ अ हो हि इति ॥०॥ ततः सो विकमलापीडः सर्वचोरचरित
 मेव मन्यमानः अयि हृदय वल्लभे मा भव मा भव भयान्कुला एष ते रक्षिता सन्निहितः कमलापीड इति भणित्वा तदेव गृहवनं कृपा
 णपाणिः प्रविष्टः अहमपि तावदेव शून्यधान्यकुं भस्त्रितो निर्गम्य लघु देवपादसन्निधिमागतोस्मि वयस्य सातवपुरातनपुण्य

एव निरीक्षिताननुपुनः प्राणप्रियारक्षिता इति स्वगतं कथमप्रतीकारः शोकवेगः संवृत्तो वयस्यस्य किमत्र कर्तव्यं इत्थं ता
 वत्कथयामि प्रकाशं वयस्य तत्त्वतः कमलापीडस्य तस्यां प्रवृत्तिमनवेक्ष्य केवलं कलकलेन किमप्येगलमुत्प्रेक्ष्य गदितुमे मे
 वमनुभवितुं वाक्कुशमनुचितं तदेहिकलवाणीवृत्तांतं तत्त्वतो ज्ञास्यावः इति कतिचित्पदानि गत्वा विलोक्य वयस्य पर्य
 कोयं कक्षांतरनिक्षिप्तकृपाणद्वितीयः अर्धावगुंठितमूर्धासत्त्वरमायाति दृष्ट्या निर्वर्ण्य किं ब्र० सर्वे अयं मदनुचरः कल
 कं वो मदवलोकनकृतोत्कंठोजवा दभियततीति यः किल निशीथे कलवाणीविलासगृहं प्रविशता मदीयं कृपाणं प्रदाय वा
 त्यकक्षांतरे मेमेवरक्षणाय निक्षिप्त इति भवत्वेन मेव दृष्ट्वावः अरे कलकंठ इत इतः खड्गमुत्तंसयत्यणम्य किं ब्र० सम्म
 र्गु अण्णुवितं देवस्मव अस्सेण महसामिणाणि अपा अदिण्णाजि विअं विजणं परिहरिअअप्याणं ररवतेण ॥०॥ सम्यक्खलु
 देवस्य वयस्येन अनुष्ठितं मम स्वामिना निजपाददत्तजीवितमपि जनं परिहृत्य आत्मानं रक्षता इति स्वगतं कथमयं वयस्य
 मुपालंभमानः कलवाणीगतं किंचिदशुभं पिशुनयति इति प्रकाशं अरे मूर्ख किंदुः श्वितमेव मेव वयस्यं पुनरेव मरुतुं देवच

सु. हा. ९ तुरेः शय्याप्रसूनेरियंशं केरं भगवे पिणानि जशरे विडितेति पंचेषुणा मीललोचं शोणकोणचपलप्रस्निग्धतारं मुखं सीत्कारस्फु न
 रिताधरं च सुतनोरस्यास्तदुत्ताम्यति **क्षणमात्रं विचार्य किं**० सर्वे किंचित्पृच्छामियदि सत्यमेव कथयसि न वंचयसीति व
 यस्य किंचित्कदापि किंचित्पूर्वमसत्यं येनाधुनाप्यसत्यकथनेन वंचयामि **किं**० कार्यं दधाति गात्रं गमयति निद्रा
 लयं च नेत्रांतः विरहदहनातिरेकं विवृणोति श्वसितमारुतोपितव किमत्र कारणमिति स्वगतं कथं कृतावहित्योपि अहम
 नेन विदितोस्मि **प्रकाशं** अस्तिकारणं कर्णेणैव मेव **किं**० अद्यैव पुरोहितपुत्रं वीति होत्रमाश्रयस्वेति किमद्याश्रयणीय
 मस्ति समेवालमित्रं पुरोहितपुत्रः **किं**० तर्हि स एव भवतो विदितश्चांतः कार्तांतिक शिरोणिः स्वयं किंचिदंतरायं पिशुनयन्
 तस्याः यतिगृहगमनं निवारयतीति वयस्य साधुमंत्रितं कपुनरद्य पुरोहितपुत्रः स विभर्ता **किं**० तेन नियतमद्य देवतार्च
 नाय कुसुमान्यवचिन्वता पुरोद्याने स्नातव्यमिति **कलकं** **किं**० चेडिआअचणाएति भणद्व **छा**० चेदिकार्चनाय इ
 ति भणितव्यमिति आः दुर्मते पूजाहं पिय किंचित्पलपसि **किं**० कंहं पूजा अरिहो सोमंति अहोमवलिकम्मएसुजंद

राम
 ९

चिणेति दविणंगही अदितं पणी कडुअमत्थएण जो चेडिआणं चरणाइवंदइति - **छा**० कथं पूजाहं सः शांतिक होमवलिक
 कर्मकेषु यद्दक्षिणेति द्वविणंगृह्यते तत्पणीकृत्य मस्तकेन यः चेदिकानां चरणेवंदते वयस्य त्वमपि किं० सर्वे एवमेवैत
 त् विस्फूर्जन्ति मिरे कुटीरकुहरे दृज्जीलितोन्मीलिते रायासेन पुरी पुरोहितसुते स्तावन्निशानीयते सायं स्वीकृतदक्षिणा
 वस्त्रपणोयावन्निजस्वामिनीमास्वापावधिकोपौरनिरतो नाभ्येति दासीजनः इति सोपहासं वयस्य न जानामि गणि **चा**
 कानि शांतघटचेदिकाविदाः कतिचित्परे पुनरयंतु मे सरवा सफलीकरोति परयोषि दुन्नतस्तनकुं भिकुं मपरिरंभणे रु
 रः तदहमुद्याने गत्वा पुरोहितपुत्रमन्वेषयामि कपुनरितो गच्छति वयस्यः **किं**० वेत्तावाटीमिति संतु शुभास्ते पंथा
 नः कतिचित्पदान्यतिक्रम्य **इयं खलु** विष्टं खलमदावष्टं भविज्जं भमाणमदनधनुष्टं कारं कावहमधुपसंकारं मुख
 रशिखराललितरमालकिसलयास्वादसुखितपरभृतकुलवकुलकौलाहलामंदमंदस्यंदमानमकरंदविंदुसंहोपरि
 पूरितकुसुमपरागपरंपरापरिकल्पितालवालरेखाविभातिवनरेखा वनप्रवेशं नाटयित्वा विलोक्य **अत्र हि** परागपा

मुकुं० लीघनसेकतासुमंदंमिलिंदामधुवाहिनीषु कीडंतिमंदानिलकणधारसंचार्यमाणप्रसवप्लवासु अन्यतोवलोक्य आप्रभा
 १० तमिहेवविहरंतिषोरजारिण्यः एतान्यंगजभकेनेलिवलयान्येषापरिहारभूरेतत्पल्लवतल्यमेषचिकुरस्त्रस्तःप्रसूनोच्चयः
 एषाविस्मृतहारयष्टिरिदमालिप्तं पदं लक्तकैरेताः कामुकलोकपादकमलन्यासेकधन्याश्रुवः पदांतरेगत्वा कथमियसु
 घानपालिकाभरालिका सखिमरालिके किमत्रकुसुमापचयार्थमागतोवयस्योमेवीतिहोत्रः किं० अहकिंदाणीएव
 कुसुमपुडिआहत्थोदक्षिणदोदक्षववाडंपविष्टो ॥ अथकिंइदानीमेवकुसुमपुटिकाहस्तोदक्षिणतोदक्षवाडंविश्रेष्ठः
 ४तरं पदांगत्वा सखिपत्रयः यथायथायंमकरंदपूरेरापूरयत्याम्रतरुः प्रकामं तथातथामंदमरुत्परांगेरुदंचयत्युनतमालवा
 म लं निर्दिश्य कुसुमराविंदुपूरेवंभरगंभीरधीरझंकारे मंजुलरसालपुंजेसरसाविहरंतिसरसमिहकुंजे किं० गंजाणा
 म मि ॥ नजानामि कुसुमराविंदुपूरेवंभरगंभीरधीरझंकारे मंजुलरसापुंजेसरसाविहरंतिसरसमिहकुंजेइति समसं
 स्मृतप्राकृतं पुनरन्यतोवलोक्य सविषादमिव अस्मिन्निष्पतितोष्णवाष्पसलिलम्लानांकुरेकेवलंकुमावल्लभविप्रल

राम
 १०

विभवेनविपदमिमामतिनीतवतीनितंबवती किं० तस्याएवंनेपुण्यविभवेनेतिवक्तव्यंइति भवतुतथैवयथाभिलषितंभ
 वतः पदांतरंगत्वाअंगुल्यानिर्दिश्य कासायेयं विभाणादरशिथिलंकरेणनीवीनिश्वासस्फुरितकुचोमुहुस्फुरंती
 पश्यंतीचकितमितस्ततोभृगाक्षीपर्यायस्वलितपदंप्रयातिदूर्णं किं० किंनजानासिइयंरलगुप्तस्यरुपेति नहिजाना
 मिदयंकिल कार्यसत्यपिजातुयातिनवहिनाप्यन्यमालोकतेसाधीरप्यनुकुर्वतीगुरुजनंश्चश्चश्चश्चते विस्मंभंकुरुते
 चपत्युरधिकंप्राप्तेनिशीथेषुननिंज्ञाणेसकलेजनेशशिमुखीनिर्यातिरंतुंविटेः किं० एषेवयोपिताधन्याशीलंचलभ
 तेसरवं दिवापतिव्रताभूयो नक्तंचकुलदायतःइति वयस्यसम्यगुक्तं परिक्रम्यविलोक्य वयस्यपश्यः इयमिह अं
 पुष्टतर्जनीभ्यामधरंधृत्वाविलोकयत्यबला कुचयुगमुद्धतसिचयापश्यतिभावयतिपरिमृशतिच किं० सरेवइतःप
 श्य एकंविश्लथकेशपाशानहनेव्यापारयंत्याः करंश्वासोत्कंपिकुचरुल्लीपरिगलञ्जेलांचलेचापरं तस्याःसंप्रतिलाल
 रत्नरशनालनेशनैरंशकेमंदंमंदमिवाविरस्तिनयनानंददायनाभीसरःइति अन्यानिर्दिश्य संलभेश्वरमांगकेत्रिच

सु. भा. तं यतः कीडापरस्त्रीषु कियद्भिरेव दिने निर्गृह्णापि निरुद्धिमेति पंके निरवातापि गभीरतोये पाथोजिनी किं न समुज्जिहीते इति
 ११ रं यद्यप्येवं तर्हि किमिति न परिहंति न परिवदंति च पद्ममुखी किं च० मामेवं वादीः सुचरितमीदृशमखिलं सर्वे जानंति सर्वे न
 तु परिवदंति निपुणाः स्फुटतरमेते परस्परत्रासात् तत्कतिपयेरेव दिवसे रियं स्वयं परिहरिष्यति सकलमपि बंधुकुलं निश्चस्य
 वयस्य परमखिलमपि संभावयामि यदि तावदिदानीं शाईलवदनविलाहवगलति सा हरिणाक्षी किं वदसि सर्वे नक्तमेवो
 क्तं त्वयि स्नेहवत्या जटावत्या वत्स तथा प्रयति तव्यं यथा मंदारदुहिता मंजरी यति मंदिरकंदरभाजनं न भवेत् तत्प्रथममुपदे
 शो भगवत्या जटावत्याः तदुपरि प्रियमुद्दहो निदेश इत्युभयथाप्यवश्य करणीयमेव मंजरी मम न भंजनं तव च मनोरंजनं इ
 ति स्वगतं अहो मयि भगवत्या जटावत्याः प्रसादातिशयः यदेवमप्रार्थितापि अननुयुक्तापि आत्मनेव कृतप्रयत्ना ममेव हित
 मातनोति प्रकाशं इत्थं कृतनिश्चये त्वयितावदस्माकं सहजप्रेमसरसे स्वभावचतुरेजने किमर्पितात्मभाराणां वक्तव्यमवे
 शिष्यते तदद्य सत्वरमेव त्वया गम्यतां किं च० अयंगच्छामीति विलोक्य कथमिति निष्क्रान्त एव प्रमदवनपर्यंतः मरालिके किं च०

राम
 ११

इदं कमलमिच्छेण मिच्छेण अक्लृप्तोपुचगिरिपुज्जंतो० छा० इतः कमलमित्रेण मित्रेण आक्रान्तः पूर्वगिरिपर्यंतः इति प्राचीम
 वलोक्य घटमानकोककुचमामृशन्करेर्विकसत्पयोजनयनावलोकितः परितुंबतीदमरुणप्रभाधरं रविरद्यवारवनिता
 मुखं मुहुः अथवा भूयो निपीयलवणां बुधिमाप्रभातं पुंजीभवन्नुदयते तपनच्छलेन ओवाग्निरंवरपयोनिधिमद्यपातुं ली
 नादुबुद्धकदंबमिति प्रतीमः वामतो वलोक्य उन्निद्रपद्मकोशादुद्गच्छंती शनैरविच्छिन्ना इयमिह मधुपश्रेणी स्मरक
 ररवद्गुश्रियं वहति किं च० तं वुपूर्वदिणविश्रंसि अंसरसि अंजदो उगते इमद्गु अरसेणी छा० तत्तवलुपूर्वदिनविकसि
 तं सरसि जंयत्तदुद्गच्छंती मधुकरश्रेणी इति यद्येवमद्येव विकसितं कमलाविलसितं दर्शय मे कमलं निर्दिश्य किं च० एदं
 पेक्षवज्जत्य छा० एतत्प्रत्ययत्र इंदिरावरविहारमंदिरं मंदमंदमरविंदकंदरे गंधतुंदिलमरंदसुंदरे वंभराइह चरंति बंधु
 रे इति सशिरःकंपं तदेव पवित्वासखिकथमपूर्वमेव कवयसि मम संस्कृतप्राकृतहृदयं पद्यं करग्रहादजिनि केवलं ते
 नि विष्णुर्विवस्वांति लोकवादः आश्रितरासाय मपास्तं कंभुं क्तेरसंभूरिमिलिंद एव किं च जन्मारभ्य प्रतिकलमसावारजोद

कुं० भा० १२ श्रुनांतं भ्रास्यन्मृगः क्षणगणनया वासरानत्यनेयीत् त्वं हृदि न्नेरजसिमरुतादक्षिणेनासिभुक्ता सोढव्यंतत्कमलिनिकथंते
 नलोकेतवापि पुनर्विलोक्य आलिप्ताः कुसुमपरागभस्मनामीकापालव्रतमिव काममाचरंतः गायंतः किमपिमधूनिमि
 क्षमाणागाहंते कमलशृङ्गाणानिभृंगाः पदांतरंगत्वा अयिपत्रयतावदेषपोराणिकोमुद्गलभट्टइतएवाभिवर्तते किं०
 जाणामिणं गूढपल्लविभं अयंखु तहतहपदईपुराणंतहतहवाकवाडअत्येइ तहतहपेचइकिअवाजहजहज्जंदिबालविहवा
 यो एदंखुणसुणिदंजंमुणलभट्टोति किंदुचिदंबरभट्टानिएवकिलएदस्मणामो छा० जानाम्येनं गूढपल्लविकं अयंखु
 तथातथापठतिपुराणंतथातथाव्याख्यात्यर्थानपि तथातथापत्रयतिकितवोयथायथारज्जंतिबालविधवाः एतत्खलुननु
 तंयन्मुद्गलभट्टइति किंतुचिदंबरभट्टइत्येवकिलएतस्यनामइति सत्यंचिदंबरभट्टइति तातकृतं नाम गुर्जरास्तुमुद्गलभ राम
 ट्टइत्यादियंति भवतुतावदेनमालापयामि उपसृत्य एकहस्तमुत्तंसयन्पोराणिकप्रणम्यसेभुजंगोरेवरेण किं० सखे १२
 सकलरतिकलादेशिकेपित्वयिकामाशिषमाशास्महेइति सविनयं कथमलीकवचोभिरेवंमयिगोरवमारोपयसि किं०

असुदृशः संकेतकुंजोदरे कंदर्पोमिनिहंतगात्रपतितरुत्यानामिषप्रोच्चयश्रेणीवेयमशोकपल्लवमयीशाय्यादरीदृश्यते
 किं० इदोपेकव० इमोदेवअस्सो छा० इतः पत्रय० अयंतेवयस्यः इति दृष्ट्वा सहर्षं कथमग्रतएववयस्यः आलंविपुष्यपु
 पुरकेनकरेणशारवामालं व्यतक्ष्णसमुच्चलितालिजालां उद्यम्यदक्षिणकरायमुदीक्ष्यमाणपुष्पाण्यसावपचिनोति कु
 रंतकस्य उपसृत्यवयस्येत्यर्थोक्ते ससंभ्रमंशारवामुत्सृज्यक्ष्णमवलोक्य किं० सर्वेसंप्रतिदुर्विज्ञानेतवाभिज्ञानं यतः
 कामंरुशोरवयवेः परिपांडुरेणगंडरुलेनचभृशासेलेयादृशाच विंवाधरेणचमुकुर्मरुणीकृतेनमन्येभवंतमधुनाभवदन्य
 मेव किंचान्यत् आरक्तमर्थपरिमृष्टनवाश्रुपूरं पक्ष्मावपातभरदुष्प्रसरावलोकं एतत्तवाक्षियुगलं विदृणोति कांताविश्ले
 षजं किमपि दुःखमसत्यवेगं तत्किं प्रस्थितामंजरीपतिभवनमिति स्वगतं कथमयेजानात्येवप्रथममकथितमपिरहस्यं
 अथवादेवज्ञानां किमविज्ञातमस्ति प्रकाशं अपिनामपत्रयसिज्योतिःशास्त्रेणचक्षुषामेचरितं यन्नवेत्तिपरः किंचिदेका
 मुक्ताजरावतीं यानिष्कटवनेतन्वीमयातांसमयोजयत् विहस्य किं० किमेतत्परिज्ञानार्थंमपिज्योतिःशास्त्रं चक्षुरपेक्षि

मु० भा० ल्यनंगतत्वं तदेव कुरुते गुरुदक्षिणांते अनादरमिव किंञ्च० सर्वे किमेतावते तेवमेसां भाज्यं कूर्पासगूढकुचपंकजकुङ्कुमलानां
 १३ नोकोमशंसतुरतिभुविगुर्जरीणां अज्ञातचोलदुरुपद्रवचोलनारीपीनस्तनस्तवकमंडलदत्तहस्तः इति आत्मगतं सर्वोपि
 जनः स्वजातीयमेव प्रियं मन्यते येषु वियज्जातीयास्तज्जातीयासु तेनुरज्जंते शुकयोषित्पिकयूनोरुदयति किंप्रीतिरन्योन्यं
 प्रकाशं अयेकस्ते चोलनारीषु पक्षपातः चोलछन्तायदिकुचतटीदुर्लभा गुर्जरीणां कच्छाभावोदलघुजघनंतर्हि शक्याव
 मर्शं तद्व्यत्यस्तं इविडसुदृशां मंततः किंततः स्यादेकत्रैकं भवति सुलभंतद्वदन्यत्र चान्यत्र परंतु नक्तं दिवमपि पतिपाश्व
 वर्तिनी सा कथमनुवर्तनीया तत्र भवते तितरलं भवति मेचेतः किंञ्च० यत्किंचिदेतत् यत् कथितसमये गत्वा गूढं मया
 लिखितानरेवः स्वपतिशयने पत्योपाश्वेप्यहोपरि हृत्य सा तमपि निपुणा लिङ्गे वालं भुजालतये कयाचपलनयना सामो
 कोडीकरोति तदन्यथा इति साध्यं अहो श्रोत्रियस्य साहसं मरालिकां प्रति विधत्तां संकेतं विशतुसदनं वा कथमपि
 क्रमात्तस्यां गूढं किमपि कुरुतां वा भृगुदृशि प्रबुद्धे पत्योचेदयमपि भवेत्कीदृशदशो वराकीवासातद्गुजवलयलम्नासखि

राम
 १३

तदा पौराणिक किंञ्च० प्रबुद्धेन वातेन किंकर्तव्यं गुर्जरीणां कुलाचारक्रमोयं यद्गूढं पौराणिकः पुरोधो वा भृत्यो वा गृ
 हवल्लभः तदलमतिप्रसंगेन साधयामीति साध्यं अहमपि वेशवाटिकां गच्छामि मरालिकामालोक्य सर्वे पुरोहित
 पुत्रस्य वीतिहोत्रस्य प्रवृत्तिमचिरेण ज्ञातुमर्हसि किंञ्च० तस्मअता एतुहदइआएअउत्तंतं सम्मं ओलाहे अनुद्भूत अज्जाएव
 णिवेदेमि छा० तस्य च तस्यास्तवदयितायाश्च वृत्तांतं सम्यगुपलभ्यतवाद्येव निवेदयामीति सरिसाधु गंतव्यं इति परि
 क्रम्यावलोक्य च एषा किल योषा कुलभाषा जितरोषा दतकी रायुतकारायितमणिमंजुलरुचिपिंजरनवपंजरमालाशत
 लीलायुतप्रतिसदनप्रतीहारा पारावतवाराश्रितविटंका धारायं च शतसंतानितकंकणा कुंकुमरसपंकिलसदनांगणा
 लंकेवलक्ष्यमाणास्तविहारा अयोध्ये वरामानुवृत्तभरतप्रचारा हरभूतिरिव भुजंगभूषिता सरसीवपदिनी प्रचुरा वन
 भूमिरिव हस्तिनी करनमितपुन्नागा कादंबरीव प्रकटितहेमकूटविस्तारा नारायणतनुरिव भोगिभोगानुपक्ता विप्रस
 ला भवभ्रुतिमिलितविविधवाद्यारब्धकोहला हालामदतरलचेटकहस्तविस्त्रस्तपेटिका गलितवीटिकाः कलनचटुलचेटिकाव

शवाटिका प्रवेशनाटितकेन किंचित्परिक्रम्य इह हि चरतीनां मोधे च पलनयनानां तनुरुचौ गवाक्षांतर्वाताः कतिचन
गृहीत्वा जलमुचः क्षणं गोपायंति क्षणरुचिभिरेण क्षणमहो विष्टुण्वंति स्वर्णं करगतमिवा किंचन जनाः किंच तारास्तामरसांच
लेपुकदलीकांडेषु भूमंडान्यावर्तागगने शिरस्कफणिनां शोलास्तुषारत्विषां विंबेष्वंबुजपत्रां च विषुतमस्तोमास्तदेतत्पुनः स
र्वहेमलतासुताः प्रतिगृहं चित्रं प्रति प्रांगणं सर्वतो वलोक्य अहो रमणीयता बालातपस्य रंजयति लोकमखिलं ललितो वा
लातपप्रसरः सरसयति सदनवापीस्सारससोरभ्यसंपदप्यभितः आकाशे किंचित् इह कीडा वलाकुवलयदृशामेतदधे
रप्रभावी चोचिर्विलसति न बालातपरुचिः असावप्येतासां वदनकमलामोदहेलेरीनंतु कीडा वापीसरसि जवनी सोरभज्जरीति
सत्यमीदृश्यः किलात्र भृगीदृश्यः यतः लब्धां भोजे मुखशायपदादृक् नरं गेभ्यः भृंगेर्दो वल्लीभ्यां विसवतिकचैराप्तो वालजा
ले वक्षो बलस्तनयनलसत्कुंभतुं बीफलाभ्यां वारस्त्रेण निजरुचिसरोमंडले पोष्यतीति कतिचित्पदानि गत्वा निर्वर्ण्य कथ
मत्रैव बालातपमनुभवतिलीलावती अस्याः आभूश्य लीलकवरीमवसज्य कंठे गाढोपगूढकविणस्तनकुंभभारः नीवीभि

अपि नाममाधिवचनमलीकं संभावयसि स्मरसि तावदिदानीं त्वमेव उत्तानं शयने ललन्नुपसेहेन्नव्यक्तमालापयन्वा
त्येपि त्रजसुभुवारतिकलाः किं कृष्णानोपादिशः याडोलावलनछलादुपरिते व्याते नुरुत्कंठयाय किंचित्कममुचलकुचकं
च श्रोणीकमेणीदृशः इति भवतुकस्य वागृहमद्यपि वित्रीकर्तुमुद्यमः किंच ० गुर्जरस्य निर्जरदासस्य गृहमिति स्वगतं एव
नक्तं दिवं तस्य मंदिरं न विमुंचति कलावत्यक्षियुगलमलोहनिगडं यतः प्रकाशं तर्हि गृहिणीमिति वक्तव्यं किं भणसि सा
खलु विश्रुतपुण्यचरिता शक्नोति जगदेवपवित्रीकर्तुं इति सकोतुकं कथयतस्याः पुण्यचरितं किंवदसि मध्यं विष्णुपदं कुचो
शिषपदं वक्रं विधातुः पदं धम्मिल्लं सुमनः पदं प्रविलसत्कांचीनितं वस्त्राली वाणी चेन्मधुराधरोरुणाधरः श्रीरंगभूमिर्वपुस्त
स्याः किंच थयामि पुण्यचरितं मान्यासदानिर्जरैः इति तत एव तत्र भवान्महीयते भवतु तत्र कीदृशी भवति तस्या मनोदृतिः
किंच ० सर्वे किमपूर्वमिव दृष्टसि पुरुषेति मायभवते देवायेदमिति समर्पयति सायंतननीराजनसमये वीटीशतं वधूटी
मा इति सत्यं जानामि धर्मोपदेशगुरुरित्यखिलान्प्रतार्य बाह्योपचारशतमातनुनेन तन्मूः अभ्यंतरे तु रतिदेशिक इ

सु० भा० नमुरवेकस्य वासुखमवलोकितमित्यमनेन विवदितमिति सस्मितं अयिमानिनितदपि किमहं जानामि शोनेरुत्तिष्ठंत्यास्तव
 १५ करधृते हेमवसने हठादाकृष्टे सत्यतिभृशानमद्गात्रलतिका सरोषं सत्राडं सुमुखिमुखमालोकितावतीप्रभाते यस्य त्वं स्मरसि ह
 तिनस्तस्य न कथं किं ब्र० कुतस्वमानमविज्ञायसीमानमतिक्रामसीति स्वगतं इयं सुलभकोपासर्वथापरिहासवचोपि मे परमा
 र्थमन्यते तदन्यतो नयामि प्रकाशं अयिप्रिये मयि माकृत्यामुधाकोपाडंबरं अंबरमाभरणानि वायदभिलषितं तदाशुवृणी
 धवितरिष्यामि सांजलिवंधं किं ब्र० अलं तावदतिवदान्यतया याचामहे जातु न किंचन त्वां पुण्यं प्रदानादधिकं तवेदं गोपंग
 नाचारुदुकूलचोरोयत्कृष्णामुष्णासिनविद्यमानं इति मुग्धेन जानासि जाराणां चोरः खलु मुख्यः सस्मितं किं ब्र० भावसत्यं
 चोर एवासि यदेवं मोचारसमुच्चावाचामेचेतश्चोरयसि इति मानंदं सखियदिप्रसन्नमुखी जाता तर्हि शृणु आलिंग्य गाढ
 ममलांगितवांगमंगैरापादलं त्वदधरं मधुरं निपीय जीवीतथाश्लथयितुं निभृतं करेण नीलोत्पलाक्षियतते नितरां मनो मे
 किं ब्र० भवतु नामयासि सायमायाहीति तर्हि गच्छामीत्यन्यतो गत्वा विलोक्य कथमंत्रेव कांचनलतासंतानको निर्वर्ण्य

राम
 १५

इयमिदानीं विलोकयंती मुकुटे विलासात्सुखां वृजं मुग्धकुरंगनेत्री कर्पूरपंकेन करोति बालाबालेन्दुरेखातिलकं निटाले उ
 पसृत्य सखि तत्त्वातपोहरशिरस्तटिनीतटांते मुक्ताकलंकमपिते मुखभावलाभात् बालेन्दुचारुतिलकेन चिरायवालोचं
 शोन्वविंददिवनेदं न जन्मचर्म सविनयं किं ब्र० सखि चिरायस्मरणसरणिमधिरोपितास्मिभावेनेति सखि मामेवं अद्यापि
 बलात्कुचानि बलानासहमध्यमानि केवोदयत्कलरुतानि गलत्कचानि आस्वादिताधरदलान्यलसेक्षणा नितान्येव तन्वि सुर
 तानितवस्मरामि किंच धांतप्रांतपशतशीतकिरणं निडालुनीलोत्पलं मेहोदं चिकपोतनामधुरं शश्वद्गलत्तारकं चक्रदंढ विलास
 नाद्यचरेते चंचलुषारोदयं चेतो मे समयं तमेव मुदति प्राप्तुं पुनर्वाञ्छंति किं ब्र० भावमुखलीवल्लभस्य तव कथं मादृशी पुनरली
 भावः तथाहि संकेतानयनायसारसदृशां साकृष्णते इति काक्रीडालापकलापगानचतुराकेलीवयस्याचसा त्वदिवाधर
 चुंबनादृतमुखी सेवांततः प्रेयसीयाते पाणिपरिग्रहेण मुखली नानामुखं जल्पति इति अपचार्य वयस्य संतानकसोपतं सफल
 तपः संतान इवलक्ष्यसे यतः वक्षस्ते हृदयकर्कशकुचदंदावमुष्मांतरं कंठः कंकणरत्नकोटिकलनासक्यत्तमुद्रांकितः

उंवरः

मु. भा. व्यत्यासव्यतिषंजितश्चतिलकोभालेनवायंसखेकस्याश्रित्यकटीकरोतिसंरतप्रोदं पंगुमुखः किं० अथकिं विविधकरणक
त्यनातिशित्यसपुलकचुंबनाभिगमं कलरवकलकूजितात्तकंठं निधुवनकोशालमडुतंनतांग्याः इति मोक्षुव्यं कासा रसिका
युवमनःकमलकासारसारसिका किं० इयमेवेति सचकुमानं कुसुमशरविधेयंकोमलंरूपधेयंतदनुगुणविकासस्तदुणा
नां विलासः किमितरदिहलोकानंदहेतुस्त्वमेकातवरतिसुरवभाजः कामिनोपिद्युराजः सप्रश्रयं किं० भावकिमेवमनुचितं
निजेपिजनेकथयितुमुचितंइति सत्यमनुचितमेवेदं यत्त्वदनुभवरसिकाः द्युराजइति यतः जंभा रेपिपश्यपादतरुणीजारा
जयंतादपिस्वेराश्लिष्टसुरांगनाकुचभरादन्यश्चमान्यश्चमः रंभाकेलिकुलहपेलोहरतारंभाधिकप्रोदयापुंभावंगतयात्वया
जगतियोरंभोरुसंभाव्यते किं० भावकेवलं सुरतरंगिणीरिगदभंगतरंगासंगतवचोभंगिभिरेवमांतुंगयसि नपुनरनंगविला राम
सनदनरंगेरंगोरिति सखिमामेवंसायमायास्यामि पदांतरंगत्वा सदृष्टिस्तेषां कथमग्रतएवमुदमुदंचयतिचंद्रमुखी कीडोस्ति १६
ले ममुजामृणाललतिकापाशांतरंगवलाहकैंदुं विरचय्यवैरिणमिदंवक्षोजकोकद्वयं हर्षादुन्नमतीववारिजदशोवक्षःसरोमंडला

गा

वश्लथयितुंनिभृतंकरोयैरांइविस्पृशतिनाभिपदंनतांग्याः बालातपमपमार्ष्टुंवालापर्युषितकुंकुमभांत्या स्तनतटमाई
नखांकंकाषंकाषंकरेणसीत्कुरुते उपसृत्य सखितवसीत्कारसुधासारः चिरायमेश्रवणयोरानंदकंदलयति साभिमानावहि
त्यं किं० कातवपुरतः पुरापुनरद्यवाकृतवतीसीत्कारंइति तर्हि विस्मृतं वयंतुनविस्मरामः यतः कांतेद्युतजितेतवाधरद
लेदष्टेसरागंमयास्वेरस्त्रंसिदुकूलदृश्यजघनातत्रैवलोकलेक्षणं मामुद्दीक्ष्यसरोषलज्जमसकृत्सीत्कारतारंवचोयत्वंजलि
तवत्यलंतदधुनाप्यानंदयत्येवनः सरोषं किं० कथमेवमनृतभूषितंतेभाषितं अथवा यस्यानखशिरवमनृतालिंगित
मंगंजनिघनेकासु कथयसि कथमेतत्वंसत्यं कृष्णानृतोद्भूतोभूयाः इति विहस्य कुतो न्यत्राप्यनृतकथा यत्किंलाच
भुवनत्रयोदरे संकटेन समवलितं चिरात् तत्समस्तमनृतंनतांगितेकुक्षिलग्नमवलग्नकैतवात् किं० गच्छयथागतं किम
नेनवाक्कलहेनेति तर्हि कायिकमेवकुरुकलहं तथाहि वधादोभ्यामभिमतगृहेमामधस्तान्निपात्य द्वागारुह्यस्तनगि
रिहतोरस्कभारं कंदयंती तावत्कांतेरचयसकलंसाहसं द्रुतंते श्रोतायावत्कनकसुमनोमालिकेवामितांता किं० अद्यदि

मु.भा- रनपायिनीममपरधामाविरलाकरःशक्रादीनतिशोरतेचविभवेभृत्यास्तदास्तामिदं किंचान्यत् अश्वर्यमहदस्तिषड्गुणं किं
 १७ ब्र० कृतदर्शयेति इहप्रख्याप्यतांतत्कथं पुनःकिंच० किमितिप्रख्यापनीयमिति प्रहृष्टोस्मिकिलाद्यतन्विमसमयेसर्वत्वमे
 वेध्यसि विहस्य किंच० यांकांचिदेवंचयचंचंदशो ममतुजातुचिदपिपुरोमेवंवादीरिति स्मित्वा अद्ययद्यपिमदचननरोच ८
 तेतदात्वमेवपुरःस्मरिष्यसि इत्यतो गत्वा सस्पृहमालोक्य कथमिहालं करोतिलवंगिकाकनकांगीं तथाहि निविडानुषक्त
 कुचकोकदंपतीमुखतारकापरिहृदेनशासितुं अवतारितेवनिजतारकावलीहरिणीदृशःस्फुरतिहारवल्लरी उपसृत्य अन
 यातावदिदानीं आत्मनेवविधतापिमुग्धयाहारयष्टिरधरांशुपाटला विदुमावलिधियाविलोलयादृश्यतेपिपरिमृश्यंतमुडुः
 जेतुंकल्पलताशिल्पमाकल्पं सखिकल्पतां आकल्पाकल्पकल्पेत्वद्विपुष्याकल्पकल्पनं लवंगिकामालोक्य कथंकनकांग्या
 अप्यंगेषुभूषणान्यर्पयसि साकृतंकिंच० देवअदोएवआहरणादुप्यदस्सं अंगेकलावंगतंरंगएकानिसगसाहग्सम
 गदंसे दिद्वेवलोक्यअस्सअलोअणादुगंसंकिदाभूषणमप्यदस्सं छा० देवअतएवआभरणान्यर्पयिष्यामि अंगेषुलावण्यत

राम
 १७

रंगकेषुनिसर्गसोभाग्यसमयमस्याः दृष्ट्वेवलोकस्यचलोचनानिसुशंकितभूषणमर्पयामिइति अधिकुशलासियतरुवमस्याः
 अंगकान्यपिदधासिनतांग्याभूषणेर्जनदुरीक्षणभीता चंचलाक्षिपथिचंपकवल्याःपल्लवेरिवपरंकुमानि क्षमात्रंनिर्वर्ण्य ५
 अयिविफलोयंतवायासः अंगानामपिधानमाकलयसेमुग्धेमुधाभूषणेर्मज्जंत्यनुभूषणानिसुतनोरंगप्रभासोतसि
 लीलासुश्रवणोत्पलेनयनयोःस्मरेचहारावलीलाक्षालिःपदपाटलिस्मितनुभासीमासुदेमांवरं पुनर्निर्वर्ण्य अस्याः
 कर्णांततांतनयनांतविलोकनश्रीःसंछादितश्रवणधूरसितेतराक्षं मंदस्मितद्युतितिशोहितचारुनासासुक्ताफलं वितनुते
 वदनंमुदेनः सानुरागं सपुलकोद्भेदं चविभाव्य अयिप्रेयसि किंकरोमि पद्मेदीवरकुंदचंपकजपाजातीषुजातस्पृहंकी
 डाकांचनशैलतुंगशिखरारोहावरोहालसं मार्गप्रसवलितंक्रमेणविषमेमग्रंमरोमंडलेपर्यन्तेषुलिनस्यकांतकदलीमूले
 मनोमुह्यति लवंगिकेकिंच० उडुदंशुपिउणातमअसअणाणुवदृणं छा० उचितंखलुपितुस्तनयसदनानुवर्तनंइति स्व
 गंतंकेधमनयाप्रिलज्जमेवाभिहितं प्रकाशं सरोषलज्जंकीडाकमूलेनलवंगिकांताडयंती किंच० हंजेकथमस्तलज्जाया

मु. भा. सादुरक्षराणिप्रलपसिइति लवंगिकेसधैर्यं किंञ्च. सामिणिपुढमप्यलापिणंणंउस्सिअकहंमयिएवकुप्यसि जा. स्वामि
 १६ निप्रथमप्रलापिनमेनमुस्सित्वाकथमय्येवंकुप्यसिइति मस्मितं अयिमय्यपिकुप्यतुनामतवस्वामिनी किमत्रपरिहीय
 ते प्रत्यासीदतिरोषितायदिमुरवामोदस्तदालभ्यतेवाहावाहिरणेतुकर्कशकुचाश्लेषः स्वयं सिध्यति मासुनानमधोनिपा
 त्यमयिचेदारोहतीयंततोप्यन्येकिंममकांक्षितंतदधुनेवालंडुतेकुप्यतु श्रवणमभिनीय कण्ठकलकलः पोरवालकानां
 पुरस्तादवलोक्य सौपहासं मखिपश्य. अयंकिलकपटपुण्याहशांतिबलिहोमविविधविलिप्तविविधचंदनविकृतलला
 टतटघटितहरिद्राक्षतः वंचितदासीजनदत्तपंचांगुलिनिर्कुंचितपुरातनपरिधानपरिकल्पितोष्णीषयरिलंबमानदशासह
 स्मपरिवेषदृषितवदनः चंचलचेलंचलकीलितमपिपंचांगपतनशंकयाकुशत्तृणांचितनपाणिनापुनः पुनरामृशान्मव्यास
 गतपटच्चरभस्त्रिकाविवरगलितकतिपयमुद्गतिलतंडुलग्रहणव्यग्रायकरः परिहासपरंपोरवालकपरिवारमंतरांतरादभंमु
 छिनादंडेनवानिचारयन् चिंतोपचितांचिरंतनानप्यात्मसदनव्यापारानात्मनेवप्रकाशमालपन् वेशवाटिकापुरोहितोगणद

राम
 १६

निद्राभंगनिद्रदृष्टंभणजुषोमुग्धांगभंगोत्सवे अन्यतोवलोक्य वक्षोजोनिविडंनिरुध्यसिचयेनाकुंच्यमध्यंशानैः कृत्वाचंपकते
 लसेकमबलासंपीड्यमंदंशिरः पाणिभ्यांचलकंकणोद्यतझणत्कारोत्तराभ्यांकरोत्यभ्यंगंपरिपश्यतः सचपलंदोरंतरं प्रेयसः क
 तिचित्पदानिगत्वासानंदं इयमिह जानुभ्यामुपविश्यपाष्णिनिहितश्रोणीभराश्रोतमहोर्वल्लीममदुन्तमकुचतटीदिव्यंनखांकाव
 लिः पाणिभ्यामवभूयकंकणझणत्कारावतारोत्तरं बालानह्यतिकिं निजालकभरं किं वामदीयं मनः मच्चेतसासहधुजद्वयमुन्न
 मय्यधैर्येणमेसममसाववभूयभूयः बभ्रातिकुंतलभरंकुटिलांतकेरीसाकंममेवकथमद्यविलोचनाभ्यां उपसृत्य कमलाक्षि
 विलंब्यतोक्षणंकमनीयेकचभारबंधने दृढलग्नमिदं दृशोर्युगंशानकेरयसमुत्तराभ्यां अनादरमिवकिंञ्च. कात्रभवंतमाकारि
 तवतीति सानुनयं कथमनालोकेयेवमामधिक्षिपसि पुनः किंञ्च. किंत्वामालोक्यभाग्यमुपगतव्यमिति अयिनास्तिकिम
 पिकिमपि किंञ्च. नास्त्येव चौर्येणैवकृतं हि कुक्षिभेणंजन्मप्रभृत्यन्वहं गोपीनांपणदानशून्यसरतक्रीडाकृणं चेत्युनः उ
 चारंतवज्जन्मकोटिभिरपित्वंकृष्णतत्तादृशः किंमेदास्यसि किंतवास्तिचवयं किंवाग्रहिष्यामहेइति मुग्धेनजानासि नित्यं श्री

मु. भा. १९ ग कनकलतिकाकांताकांताकरांकगताइति विहस्य सत्यमिदमकुशलं यदतिचिरनिवध्योऽकञ्चनचारिणस्तवका
 मिनीरत्नं करतललग्नमिति सरोषविषादं किञ्च० कथमर्धोक्ते एवास्तिव्यपरिदेवनावसरे परिहसति वयस्य इति तर्हि क
 थय० किञ्च० करांकगतागताइति विमृश्य तर्हि कठिणहृदयः कामं किञ्च० वयस्य किं त्वया वक्तव्यमिदं कठिणहृदय
 एवाहं योयं प्राणवल्लभाप्रहाणेपि प्राणिमीति स्वगतं कथमयमन्यथा मन्यमानो मन्युमेव प्रविशति प्रकाशं सखे किं त्वां
 कठिनहृदयं ब्रवीमि किंतु कठिनहृदयः कामं कामः कथं कुशलं तवेति वक्तुं प्रवृत्तोऽस्मि किञ्च० वयस्याहमप्येतदेव कुटि
 लचिकुराकुंदस्मेराकुरंगविलोचनाकमलवदनाकंबुग्रीवाकठोरपयोधरा कनकलतिकाकांताकांताकरांकगतागताकठि
 नहृदयः कामं कामः कथं कुशलं ममेति वक्तुं प्रवृत्तोऽस्मि इति सचमत्कारं तदा वयोरेकमेवांततो विवक्षितं संवृत्तं उक्तिप्रत्युक्ति राम
 कया तु ततोऽप्यकीर्तितं संविधानवैचित्र्यं संपन्नं भवतु कोऽत्र विरोधः कासाकनकल्यांगीत्वत्करांकगतागता किञ्च० सखे सो क१९
 दामिनीनामकांताकादंबिनीमुपाइति जानामि सकलजननयनहारिणी खलु तदीयतनुरुचिधोरणी कथं सा करतलंगता

कथंच पुनर्गता किञ्च० सखे चिरादपि तत्समागमायान्विष्यंत एषतावदुपायाः पुनरतीते निशीथे निविशो धकारमगारपरिसर
 मधितिष्ठतामथा बहिरागता सो दामिनी सरभसंकरेण गृहीताइति धीरोऽसि तदा तथा किं व्यवसितं किञ्च० न किमपि
 क्षणमात्रमवस्थिताधिभूरूर्वमुंचमुंचेति मामवधूय पुनरगारं प्रविष्टा अहमपि कुक्कुटकूजितावधितदागमाशये वसित्वा
 तदनंतरमागतोऽस्मीति भवतु वयस्य यदा कदापि किंतया कथितपूर्वमंगीकारवचनं किञ्च० कथमपूर्वकथ्यते यतः
 सल्लापे सिचयग्रहे कुचतटस्य रोधरास्वाहने नीवी विश्लथने च किंतु बहुना काले च तस्मिन्तपि जल्यंत्यप्रकटं निषेधवचना
 न्येवासक्तकर्णयोरंगीकारवचः परांबुजदृशां केन श्रुतं कथ्यतां इति सखे न जानासि परांगनानां सुरताभ्यनुज्ञामेदोदि
 ता एव निषेधवाचः किञ्च० किं इदं न जानामि क्रीडानिषेधोक्तिमयी यदा सां निषेधगाथाप्यत एव शास्त्रे परंतु तेषामपि नि
 षेधवचसामवसरो न लब्धपूर्वः इति कथमविदिताशयामनुवृत्तोऽसि किञ्च० अस्ति किंचिदनुरागबीजं तथाहि सव्याजं स
 दनं समेयुषि मयि श्वश्रूममक्षंतया त्रीडामीषदिवामिनी यशने के रुत्थाय यां त्याबहिः यत्किंचिद्गुपदिश्य सामिबलितयो

मु. भा. वंपुनर्वक्षितं तन्व्या इति सशिरः कंठं विश्वसनीयमिदमनुरागबीजं भवति किं ब्र० ततएव तत्र सुदृशि स्निह्यामि मुह्यामि च इ
 २० ति यद्येवमद्यश्चोवाभविष्यति युवयोरपि मंदाकिनीमरालयोरिव विनेवायासं समागमः किं ब्र० कथमिव तयोर्व्यतिकरः सं
 हतः इति शृणु अन्योन्यं ललितैरपांगवलनेराविष्कृताकृतयोरोत्सवपाकुलयोः कथं कथमपि प्राप्तक्षयामध्ययोः देवा
 दायतने क्वचिन्मिलितयोः साशंकमुत्ताम्यतोश्चेष्टाद्यैरभिज्ञानतोरथतयोरासीदनंगोत्सवः तत्कंचित्कालं सोढव्यो विरहवे
 गः किं ब्र० कथं सोढव्यं अप्रतिकारो यं मदनशरसंतापः इति ननु प्रेयसी चिंतयेव प्रतिक्रियतां किं ब्र० सर्वे प्रतिकलमपि
 चिंतयाभि कथं कामेषु दलितमंगमंगात्रणं भवेत् प्रियागुणानुसंधानसंधानकरणीनचेत् तदपि संतापतएव संतापः इति
 वयस्य अद्भुतमगेनेहतकस्य चरित्रं निःसारं क्रमशो धनुः प्रतिपरुः किं मार्गणैः किं गुणैर्मंदस्य दतिवान्वातरुलतागुल्माह राम
 तस्य दनः लीनपाथसिलक्ष्मयस्य च परं निर्दग्धमूर्तेः पुनः सर्वांगीणमहोत्तनोतिसकथं संतापमद्यस्मरः यदांतरंगत्वाग्रतो २०
 दृष्ट्वा सर्वे पश्यन् दृष्ट्वा किं ब्र० संप्रति मया सांप्रतमालोकनीयानामतिरमणीयानामाकृतीनां परंपारमालोकितमेनामा

नमा तुलो वराहभट्टश्चंद्रिकागृहादायाति महासं किं ब्र० अहो कालस्यैवेचिञ्च अयमिहैव एतावतो वासरान् चेटीकुटीरको
 ढरकोण एव नक्तं दिवमप्यतिवात्य पुनरप्यलितपरिहितेशिरसि वैदिकपद्यामनुरुध्य प्रत्यहं प्रातरुदकोपस्पर्शनमिव नित्यक
 र्मविधानमिव किमपि किमपि कुर्वन् अनतिचिरादेव सदवनीदेव इव संवृत्तो वराहभट्टः इति न केवलमयमेवास्य भार्यापि
 न प्रागतीतमिह किं विविच्यतां कामशासंबलेन कारितं योवनापसरणादनंतरं सर्वथाननुपतिप्रतेवसा पुनर्विलोक्य क
 थमयं प्रत्यासन्नो भूत्वा पंचांगं वाचयति श्रुत्वा महासं सखि पश्य २ पंचांगमंचितकुशेन करेण धृत्वा पंचिं प्रमृज्य कि
 लपत्रमेन भयः आवर्तयन्न सहृदक्षरमेकमेकं तारादिवाचयति तत्पुनरन्यदन्यत् तदेनमसंबलप्रलापिनमालापयंती
 तिष्ठसाधयामि परिक्रम्य पुरो विलोक्य कथमत्र मयूरकः उपमृत्य अपि कुशलं प्रियं सरवस्य किं ब्र० कुत कुशलं भव
 ति भग्नभागधेयानां सोद्वेगमात्मगतं कथमयं किमरुदं तु कथयिष्यतीव परिहासशीलस्य वचोस्य न विश्वसनीयं भव
 ति प्रकाशं कथमद्यतवाकुशलं किं ब्र० कुटिलचिकुराकुंदस्मेराकुरंगविलोचनाकमलवदनाकंबुग्रीवाकठोरपयोध

धु-भा- रसः किंच शीलनाद्रियतेकुलंनमनुतेनेवानुबंधेगुत्तरीणांकुलदेवताकिलपतिस्तंचाप्यहोमुंचति किंच्रमःपरयोषितः
 पुनरसावन्योनुरागकः स्वप्राणानपिजातुचिन्नगणयत्येषाविद्यार्थेयतःइति वयस्यपणाशयेवपरिभूयतेगणिकाजनगोरवं न
 चेदेवंतदा अकिञ्चोतनखक्षतंपुनरलज्जामुक्तांबरंप्रवृत्तकरणक्रमंप्रचुरचुंबनाडंबरं सशङ्करताडनंसपरिहाससंभाषणेन
 कस्यसुरतमनोहरतिवारवामभ्रुवां उपसृत्यभुजंप्रसार्य आस्यतामास्यतांतावदुपचारेरलंप्रिये कासोद्युगुरुकुचाभोगःकेदमु
 स्थानमाहसं इतिहस्तेगृहीत्वाउपवेश्य सखिचिरायरूपावुत्पमनुवृत्तं किंच्र० भावकिमेतावतासंहतंविचारयतुभवानेव व
 ल्लरीषुमधुपेनवल्गातापद्मिनीनपरिभुज्यतेयदि किंफलंकित्तवसोरभश्रियःकर्ममादपिकथंचिदुत्थितेःइति सखित्वदेकायन
 चित्तमपिभामन्यासक्तंसंभावयसि ननुनक्तंदिवमपि यत्तावत्पतिबाहुपाशवलयेविश्लेष्यनिश्चागतंयत्कर्णेकथितंरहस्य
 मितत्वेद्यंचदृष्टंपुनः यच्चाप्यसवलदिंदनीलवलयेगाढंत्वयालिंगितंतन्मेतामरसायताक्षिनितरामावर्ततेचेतसि किंचान्य
 दपिकथयामि स्मरतुसरवी चिरंपत्यानक्तंमयिकृतकसल्लापिनिगृहेवहिर्व्याजाङ्गत्वासुमुखिनिवसंत्यांत्वयिपुनः मथानिर्या

राम
 २१

तेनस्मितरुचिनिरस्तेतमसि यत्तदावक्त्रंपीतंस्फुरतितदिदानीमिवतव मयूरककिंच्र० वयस्यधन्यःखलुभवान् यतएवमुदी
 रयंतिपल्लवतल्लजाः पतिमुत्कानिडाशिथिलभुजबंधंचलितयाकवाटेनिःशङ्खलघुविहृतवत्याभृगदृशा कचित्कोणेली
 नोघनतमसिसांकेतकगिरासुमाद्भूतस्वेरंविहरतितयाकोपिसुहृतीइति सखिसत्रीउवेलक्ष्यंकिंच्र० अतएवभवतालघुतामा
 नीतास्मीति स्वगतं कथमियमुपालंभगर्भवचनसंदर्भेणभामधिक्षिपति तदेनामन्यतो नयामि प्रकारं सखिकासाकंडुककी
 डाकलितकौतुकाक्रांताकांता किंच्र० इयंममेवमातृधमेयीमल्लिकानामामल्लतस्नेहानुबंधाबंधुजनमतिसंधायमामनुमंग
 तावर्ततइति सानंदं इदमपिममेवभागधेयं यत्करगलितामिवकांचनोर्मिकामेकामेवत्वांविचिन्वतामोक्तिकमालिकेवपुनरि
 यंमल्लिकामयात्वयासमंसमासादिता यदधुनायदिनकुप्यसि किंचित्पृच्छामिइति किंच्र० दृष्टेति सावुरागं उन्मीलत्पुलकं
 कपोलतल्लयोरुद्भूतमीषद्भुवोशालोलंनयनोतयोमश्रियिबत्यास्यप्रवालाधरं व्याधूतारुणपाणिकंकणरवव्याख्यातमस्यावचो
 मामामुंचविमुंचमामितिमनःश्रोतुंसमुत्कंचते सस्मितं किंच्र० त्वमेवतावदीप्सितमिमांष्टस्वयमेवसाकथयतिइति भवतु

मु. भा. तावदिमामालापयामि मल्लिकामालोक्य अये पतन्मपिपयोजाक्षिपादमूलेतवासकृत् कंडुकः करलग्नोयमिति संताड्य
 २२ तेकथं किंञ्च० पतितमपिपादमूलेपश्चादुत्पन्नशीलमविलंबं कंडुकमपिकापुरुषं करतललग्नंनताडयेत्कावाइति अथि
 किमेतावताहीयते तरुणीपदपल्लवप्रहारंतरुणायेपरमंवदंतिभाग्यं परिपाटलतरं प्रहारपरिभावः किमयं वरोरुतेषां मयूर
 ककिंञ्च० सखेकथमस्याः कुलक्रमादागतगणिका क्रमायाडवप्रत्यग्रगणिकाया अपिनलज्जाकणिकाइति सुतलुकिंञ्च० भा
 वकुंजरमारुह्य किमिति कुटिलहारपथेन गंतव्यं इति सबहुमानं साधुमल्लिकेसाधु सखेकिंञ्च० नैवंरवलुवक्तव्यं किंतु वराहमा
 रुह्यपरीषं निषेधव्यं इति मल्लिकेतमपि किंञ्च० अरे मयूरककुलित्थयूपाधिने स्तवकुतो मंडुवैरोगाधिकारः गच्छ किंदाता
 किंमादातावात्वमिति सखेकिंञ्च० कथमियं गणिकायाडवजननी कटुतराणिकथयति दुरक्षणीति अपवार्य सखे विरमविर
 म कुटिलांतरंगाः खलु कुरंगाक्ष्यः किंञ्च० कुटिलतरांतरंगाइति वक्तव्यं किंच किंञ्चमहे कुटिलतीक्ष्णकटोरभावानां गेषुमां
 तिसुदृशां किमुतांतरंगे यन्नावदाद्यमलकेषु दृशोर्द्वितीयमुज्ज्वलतेतदितरत्कुचकुंभयोश्च भवतु चंद्रिका मालोक्य सोढव्यं इति

लोकयता मन्येव तावदित्यं अस्याः लावण्यांबुनिधोरस्मरेणमथितेरोमावलीभोगिना निक्षिप्य स्तनमंदरादिशिरवरद्वंदं
 न कुरंगीदृशः जातलोचवीचिकासुगरलंबिंवाधरेचामृतं तेनायं विदधाति तापमपरं हज्जीवनं कामिनां किंच अधरेपल्लवरा
 गोविटपसमाश्लेषविभ्रमोवाहो अस्याभुजंगभोगप्रागल्भ्यं स्फुरतिरोमाल्यां इति पुनर्विलोक्य स्तनाभोगोमध्यंतरलय
 तितावदुरुतयाष्टशुश्रोणीभारश्चलनमविरुंधेचरणयोः करालंबं दातुं तदपि बतनासीदति सरवीकथंकल्याणीयं मदभिमुख
 मुनिघातिहृदयं किंञ्च० कथमियं वयस्यमालोक्य चिरपरिचयसमुपचितप्रणयेव सविनयमुत्तिष्ठतीति अथकिं इयमंगरा
 जामात्यस्य कलानिधेः कलत्रं चंद्रिकानाम किंञ्च० केन पुनरनवद्यांगीगणिकापद्याभवतारितेति ननु भगवताभावजेनैव
 किंञ्च० युक्तमाह वयस्यः विसदृशघटनाकुटिलंपंकजयोनिंचिरायपरिभूय करुणाशालीकामः कांतानां कांतमनुगुणं कु
 रुते भवतु तदियं वयस्येन गणिकासती परिगृहीता किंवा कुलांगनासत्येवेति सावज्ञं किं गणिजनं गणयति साधारणो भुजं का
 गडवतवप्रियसरवोभुजंगशेखरः किंञ्च० एवमेतत् कषणावधिकं प्रेमनटनं पण्ययोवितां पल्लवेषु परस्त्रीणां कुचनैसर्गिको

सु. भा. २३ कश्चिद्वर्धमानकलयनगोफः समुज्जंभणं त्रीडाकारिविवेचितोर्विनमयन्वक्राणि वामभु
 वां पौशणां पुरतस्ततः प्रसेहेनं प्रस्तोति शारवामृगः श्रवणमभिनीय नाडीभेदविभिन्नकालकलनाविज्ञानसंमिथयेदेवज्ञा
 भिहतादमंदघटिकाघंटा मणेरुत्थितः लोकानां श्रवणात्सर्वं विरचयन्तुं धन्वक्रमाद्देसी शिष्यान्निनदः कदंबमुल्लंघ्यायात्स कु
 मुज्जंभते तदयं मध्याह्नसमयो वर्तते उर्ध्वमवलोक्य सरवे पश्य पादावुदयतरपर्वतमस्तकेषु विन्यस्य सान्द्रुचिरयमहस्त्रभा
 नुः अन्वेष्टुमंथतमसंगहनेषु लीनमारोहतीति गगनाग्रमथं प्रतीमः किञ्च० ममतु पुनरेवं प्रतिभाति कांतारलीनमिव सैतम
 संविचेतुमाकाशपादपरिश्रवामधिरुह्यमानुः भूयोप्ययं पवनभीत इवाश्विलाशाशारवालिं निजकरैर्युगपद्विभर्ति इति स व
 मंतादवलोक्य अहोस्तावरागामपिशरणागतपरित्राणपरायणाता पश्य० अंगुल्यादिनकरमंडलं निर्दिश्य गोपादेषकरा राम
 नप्रसार्य कुरुते सन्नाहमङ्गां पतिश्छायां नाशयितुं निजातपभयत्राणोद्यतां पादपान्निर्दिश्य अद्यतां एतेभ्यमिरुहास्तुप २३
 लुकरैः संरुध्य भास्वत्करान् गोपायंति किञ्च० नकोनुवापरपरित्राणोद्यतं त्रायते परंतु छायापरिपालमेव न पादपानां प्रशं

सापदं येषां कुर्यादिति निरुपाधिपलादिभिः स्वेः पांथावकुतोपि विषयान् कचन प्रयातान् स्वाकारमेव दधती स्वशरीरजातां छा
 यां न पातुतरवः कथमातपात्ते इति अन्यतो दृष्ट्वा कमलोदरमकरंदं सपदिकदुष्णां विहाय सानंदं मदशिशिरकरटपालीम
 भिकलभानामुपैति मधुपाली कतिचित्पदानि गत्वा इयमिह सिक्तं स्वेदपयोभिः सक्तं करजघ्रणेषु चाईषु सीत्कृतिसंकुचद
 धरं कंचुकमवल्लाशने रुदं चयति किञ्च० एवमेवेत उच्चैरुन्नमनाद्गुजालतिकयोरुन्नमितीपाश्वर्योराशनाईनखत्रणांकव
 लयावादार्चयंती कुचो विभ्राणाचुबुकांचलेन मिचयं विंवाधरापाटलं कांतामुंचति निःसहातपपरिक्लृप्ताशनेः कंचुकीं इति
 पुनर्विलोक्य कथमग्रतएव समुदयकनकदंडकांडकलितपांडुरातपत्रपुंडरीकमंडलछायांतरितघनातपाकापिकमलसुरवी
 सरवीकरमवलंब्य सलीलमभिसुरवी भवति निर्वर्ण्य करैर्हारं हारं मुखपरिमलं मोहनदृशोरुचांतेतानेताकमलममलं बांधव
 मिति रुपाच्छत्रच्छातिरयतिरविंशीतकिरणोदुलोरोकं लोकोरिपुविभवमालोकयतिकः सप्रत्यभिज्ञं कथमियमस्मदपहत
 कोमारानातिचिरादेव समग्रयोवनावतारातारा यतः उद्देहं प्रतिपद्यपक्वदरीभावं समेत्य क्रमात्पुंनागाकृतिमाप्यपूगपद्मी

मुंभा. मारुहविल्वश्रियं लब्धातालफलोपमांचललितामासाद्यभूयोधुनाचंचत्कांचनकुंभजंभणमिमावस्यास्तनोवभतुः आलिंग्य
 २४ आत्मगतं अलंकोडीकतुंयदपहतमप्यंगमभवद्भुजेनेकेनापिप्रथमपरिरंभेभृगदृशः तदेवाद्यप्रेम्णागतमपिमहंगेकरसतांन
 मातिप्रोत्तुंगस्तनभरतयाबाहुयुगले प्रकारं अयिअपिनामयदाकदाचनस्मरसिभुजंगशेरवरं सोपालंभंकिंभ्रं किमिति
 स्मरामिकितवाचारंभवंतं मायाविन्यतिकर्कशात्मनिदयाहरेमृपाभाषणेमिथ्यावाद्यविडंबनेकचतुरेश्रीकृष्णकिमेत्वयि
 आस्तेकोपिवियोगभीरुरनिशंकृष्णाममांतर्बहिर्यंपश्यामिचसल्लपामिचमुहुःश्लिष्यामिहृष्यामिचइति सहर्षमात्मगतं
 कथंवारयुवतिजातेरपिप्रेमभारबंधुरंददयं प्रकारं सरिवजानामितेसाहजिकरागरमणीयंचेतः भवतुकेयंपार्श्ववर्तिनी
 यस्याः किंचित्किंचिदुदंचतीवचलयाकारेणवक्षस्तुलीमंदमंदमिवाधिरोहतिवचोलीलाक्रमेवक्रिमा स्तोकांस्तोकमिवाविर
 स्तिसरसक्रीडाविसौलोदृशोर्वारंवारमवेक्षतेचमदनोवस्तुंवरंगयावपुः किंच पदमधरदलेविधायरागःप्रविशतिसंप्रतिमा
 नसंभृगाक्ष्याः पततिकुटिलतापिकुंतलेभ्योविपुलविलोचनलोलवीचिकासु किंभ्रं भावइयंममेवकनीयसीशशिरेरेवा स

चंद्रिकेकिंभ्रं मयूरकत्वयिकिंचित्प्रथममुदितमविनीतं तदनुयौवनमददुर्ललितायामस्यामपिकिंचिदुदंचितं किमेताव
 तापश्यतुर्क्रीडाचातुर्यमस्याःपल्लवपाणेः अयिमल्लिकेमुधाकथाःकलहंपरिहासकुतुकेमयूरकेविहरतावत्कुंदुकेनेति स
 हर्षमात्मगतं दिष्ट्यामल्लिकामयूरकोसमीकृतवतीचंद्रिका प्रकारं सरंवेपश्य अयिभुजिनमपिसुहृत्तंकंदुकमालोक्य
 ताडितंतन्या परिन्त्यतिकुचभारः किंभ्रं कर्कशहृत्तस्यकुत्रकारुण्यंइति वयस्यदीयतामितोदृष्टिःयत्रशुकमालाप
 यतिरुक्तभाषिणीति विलोक्यकोतुकं आलापयंत्याःशुकभाषताक्ष्याःमूर्तासुरवस्त्रक्षरपंक्तिरेव विलोक्यतेस्याविमले
 कपोलेताटेकमुक्तामणिविंबदंभात श्रवणमभिनीय कोयंकलःपौराणां किंभ्रं वयस्यगत्वानिद्रपयावइति सरिवसा
 वधानंतिष्ठइति कतिचित्पदानिगत्वा पुरोवलोक्यसंकोतुकं सरंवेपश्य अयमिह पौरानाकुलयत्यंततइतःपश्यन्पत
 त्यापणेव्यग्रानापणिकाचिद्वत्यवदनंवित्रासयन्गर्जति पाणिभ्यांयुगपन्मुखेनचमुहुर्दृष्ट्वातिमुज्जानयवान्भावत्युत्प्लव
 तेइत्यपिकपिःप्रासादमारोहति सहासंकिंभ्रं प्रतिक्षणविलक्षणांखलुप्लवंगचेष्टालक्षणं पश्य लीलाचंक्रमणेविदं

मु. भां. मन्त्रैव भजंतिकेपि धन्याः अन्यच्च भृंगोत्पलांबुरुहकंबुमृणालकोशशोचालवाचिसलिलभ्रमसंकेतानि यत्रेभहस्तकमवस्यु
 रितानिभांति कीडंतितत्ररसिकाः सततं सरस्यां किंनरं सरवेदीयतामितोदृष्टिः अंबुसिक्तविमलां वशंतराहिं बभूव न जघनो रु
 मंडलाः उत्तरं तिसरसाद्य बालिकाश्चिन्तमोहकरसिद्धमूलिकाः इति दृष्ट्वा स्मरणमभिनीय वयस्य विमलसलिलासिक्तास
 क्तांबरप्रतिबिंबितां मुदुरवयवश्रेणीमेणीदृशां मम पश्यतः स्मरतितदलं चित्तं व्यक्तं यद्द्वारचयनपुरा मुषितवसने मंदं कुंजं
 तेमयि गोपिकाः पुनः किंनरं इतो विततनलिनदं लज्जायायां विकचराजीवराजीविरचितनिवासा राजहंसा इति छाया मायत
 नालपत्रकपटछत्रोदितामाश्रिता कुर्वाणानि जपक्षयातिभुवनं कोशोदयामोदिनी सानंदं कविभाषितानि कलयंत्यावडपद्मा
 सनालक्ष्मीं विंदति राजहंसपरिषन्नामानुत्पामियं पदांतरंगत्वा इदमिदानीं अविरलतरुनिकरनिवारितरविकरप्रवेशं
 रविकरप्रकाशचकितगुरुतिमिरशरणी करणीयलतागृहप्रवेशं कचनसमुल्लसितशातांगमिव विकसदशोकशाखिभिः
 कचिदुन्नतमातंगमिव निविडसमतमालतरुभिः कचिदुद्धारतुरंगमिव कीडाकुरंगैः कचनवाचालबंदिदं दमिव कलकालाय

राम

२५

मानको किलकुलेः कचनपुरोत्तंभितपताकमिव राजरंभाभिः कचिदुद्भांतकुंतमिव केतकीप्रस्थनेः कचिदुद्यतकरवालमि
 वचूतप्रवालैः कचिदुत्पतातपत्रमिव शातपत्रैः कचिदुद्धतचारैर्मिव चपलकलहंसेः कचिदुपनतगीतमिव मधुरमधुकरझं
 कोरैः कचिदुदंचितनटनचटुलवारनितंबवती निकुरंबमिव मलयानिलवलितललितलताभिः कचिदुपरचितवितानमिव
 कायमानैः कचित्कचिदुद्धितपटमंदपमिव कुसुमितलतानिकुरंबैः समंततश्च कुसुमशरनृपशिविरमिव पुनरनेन सकले
 नापि स्फुरति पुरोद्यानं अपि च मधुराशरो विलासामधुरसकलनाकुलालिसहकारा अक्षतरूपश्लाघ्यावनिताजनतेवभा
 तिपुरवन्या किंच अलिकलसदगुरुतिलकाचलदलकांतासुवर्णकृतमाला तरुणवयोरमणीया तरुणीलीलां दधाति वनरे
 खा अन्यच्च मृदुलवलिललितमध्यंष्टुलकुचंचारुविपुलभूजघनं पुन्नागस्पृहणीयं स्फुरतिवनं यौवनंच नारीणां वनंप्रवि
 श्य सरवेपथ्यं मंदमंदमुपगम्य भारुते मंजरीकुचकिशोरकस्पृशि रागवत्यपिरसालवल्लरीपल्लेन पिदधाति पाणिना पुन वे
 विलोक्य कोयमपरिशीलितसंनिवेशादवभाविष्टद्वमुक्तचैतन्यद्वमुषितेन्द्रियद्वाननियतमिव दत्तस्ततो विवशमेव कथं क

मु. भा. २६ थंचनवलादात्मानं संचारयन् क्वचिदपि न विश्राम्यति निर्वर्ण्य किञ्च० वयस्य कलहं सकोमदनविह्वलः परिभ्रमतीति
 उपसृत्य वयस्य किमितो भ्राम्यसि किञ्च० किंकरोमि अत्राकारितमत्रचुंबितमिहाश्लिष्टं चहृष्टं पुनस्तन्वंग्यात्र विसृष्ट
 मत्रशायितं चात्रैव संभाषितं इत्थं कुंजगृहेषु तांतसु मनस्तत्प्रेषु वापीतस्त्रीडासे कतकेषु च प्रतिपदं भ्राम्यामिताम्यामि च
 इति कया गणिकया मुषितचेतनो मुह्यसि आः किमुच्यते गणिकयेति नहि गणिका जेफामुकस्तव वयस्यः किंतु प्रभा न
 करकलत्रस्य कमलिन्याः कैरपि विभ्रमेर्विभ्रांतस्वांततया मना गणिनात्मनः प्रभवामि सखे साधु० उपरिष्ठवस्वभावाः प्रायो
 गणिकाश्च तार्णकणिकाश्च कथय कथं गाहं तारसिकास्तं मनां सिंसरं सिचस्वरसात् मयूरकसशिरः कं पं किञ्च० सदृश एव च
 कमलिन्यां कलहं सकस्य रागानुबन्धः अपि च तादृशमेव तदीयं सौंदर्यं यतः वीथीमुपेतियदिनाम विलासिनी सा देवोत्सवादि सम
 दिवसेषु यदा कदा वा व्याजात्कुतोपि विनिवृत्य पुरोज्जुषोपि पश्चात्तु गतिपरिफुल्लदृशो युवानः इति सखे कलहं सक कथमना २६
 या समन्त्रैवोद्याने मिलितोसि किञ्च० कथमना या समासाद्यते परकलत्रं शृणुतावत् वीक्षाविभ्रमचेष्टितोरपि मनोविज्ञातुमेव

प्रत्यभिज्ञाश्चर्यं कथमेतावतैवानेह सातावदियमियतीमाहृति संपदमधिगताममलिमामालोकयतः अव्यक्तवर्णमपि क
 र्णसायनं यत्प्रायस्खलत्पदमपि प्रियदर्शनं यत् आभाषणं च गमनं च तदेव साक्षादद्यापि मे भवति शेषवद्वत्तमस्याः तद्
 स्यादपि कोमारं अहं सेवापहरिष्यामि मयूरक किञ्च० विदग्धः खलु भवान्मुग्धांगनाजनमनोरंजनकलासु इति यद्येवमंगी
 करोति प्रेयसी तारा तदा हि सफलं मे वेदग्ध्यं सखि किञ्च० मदमुमुक्तशेषं किल तथापि भोक्तव्यं गच्छ गच्छ कवोरातपेन पादुखं
 पचेपथि किं हृथालापेनेति तर्हि गच्छ वयमप्युद्यानवाटीं प्रविश्यातपमपनेष्यामः सखे पुरोद्यानपथं प्रदर्शय किञ्च० इतः २३
 ति परिक्रम्य विलोक्य विलोक्य सकोतुकं कथमत्र सरसि माध्याह्निकस्नानमाचरंति महीकराः विहस्य किञ्च० अनवरतज्ज
 जयपरिचयादेव नृणमेवां प्रहितेन मतिशेते मतिजाड्यं किंच सितासितसरित्पुंखमहातीर्थशशोरपि महत्तरमिदं मरकतना
 मकंसरः पारलौकिकस्वरसाधनमिति पौराणिकगाथा मनुधावतां अवनीकराणां निवारणीयमं भो वगाहनत्रतमिति नवुरह
 स स्वविदामन्त्रैव सुरवमस्ति यतः दूरहार्तुं विलोकनापदेशा न्मिलिते यत्र सितासिते तटिन्यो सुदृशां पुरतो वगाह्यतस्मिन् स्वरव

मु. भा. २७ रमार्थनाभंगभीरुणानिसर्गसरसेनप्रकृतिविशेषेणवा क्रमेणास्यजनस्योपरिआहितरागानुबंधाबंधुनपिश्वश्चमपिश्व परि
 शरमपिपतिमपिपरिजनमपिअतिसंधायकृतसमयबंधायहास्यमेवमामभिगेतुमुद्यच्छतितदातहानिकारणवैरिणा
 द सहशसमायोगविघनकुटिलेनपरश्रेयोविधातकारिणाप्रकृतिहारुणेनकरुणागंधविधुरेणवात्मल्यकथानभिज्ञेनदुर्विह्वले
 नविधिनावहूनपिवासरात्तनकेवलंविफलमनोरथाकमलिनीकृता किंत्वसाविवाहमपिशोकमलिनीकृतः ह्यस्तनेतुपुन
 रहनिगमस्तिमालिनिशनेरस्तगिरिमस्तकादवतीर्णेचरमाणं उपरिपरिलग्नमयूरवमंजरीभिरिवरविपतपरिक्षुभितजलधि न
 य जलोत्पतितवावेडेशिरवाभिरिवविरहिजनहृदतार्णगृहवितीर्णपरिशिष्टमदनविमृष्टदहनहेतिभिरिवसंध्यारागगुचिभिरापा
 दलेषुपयोदपदलेषु दुर्विषहतदुष्णवेगासहिष्णुतयेवतारतरविशवमुखरमुखंअभीक्ष्णकृतपक्षपुटविधूननंचशिशिर राम
 कुसुमरसपरागपिहितकुलायमहीरुहंगमेषुविहंगमेषु तदातहालोकनमयादिवश्रियाविघटितदलकवाटेषुकमलवा २७
 देषु तत्कृतदुरंतसंतापादिवसंजातविस्फोटेषुकुमुदमुक्तास्फोटेषु समुत्तरंगदुचंगतदंगारकणिकास्विवदर्शितावतासुतारा रा

सु गगनतलगादलग्नाभिरतिवहुलतयापुनरवगलंतीभिस्तदुज्ज्वलकज्जलधूलिभिरिवतिमिरपालिभिराक्रांतेषुदिगंतेषु
 विस्फारतदीयविस्फुलिंगेषिविविद्योतितविपिनांगणेषुज्योतिरिंगणेषु किंच विफलजनचक्षुषि विस्फुरितसकलतारकारो
 चिषि प्रचीयमानकोशिकदृगायुषि दूरदृश्यान्लार्चिषि दूयमानचक्रवाकहृदयधुषि चंचरीकपरिपीयमानकुवलयमकरंद
 विधुषि उद्देलवकोरिकातृषि उन्मिषदोषधिज्योतिषि उदयदीपिकात्विषि उद्दोधितकुसुमधनुषि शिशिरमरुदनुमीयमान
 सरसि नष्टसंध्यारागतेजसि अपरिदृष्टचंद्रमसि अप्रविष्टचंद्रिकामहसितस्मिन्ननेहसि प्रबलतमःपटलपटकृतावगुं
 ठनतयाकेनचिदप्यलक्ष्यमाणोनिभृतपदक्रमंक्रमात्यभाकरगृहप्रांगणेप्रविश्यतस्मिन्नेवपूर्वकृतसंकेतस्नाननिकेतनेन्यव
 संडति तर्हि संप्रदायशोसि स्नानालयेवाततनिष्कुटेवागोष्ठेपिवापुष्यकुटीरकेवा परांगभोगपरेणयूनावस्तव्यमालोकवि ना
 लोकश्चन्ये ततस्ततः किंच० ततस्तस्यादेवरस्तदेवगृहं गृहीतधूमवर्तिरंगाराथिप्रविश्यसमुपविश्यचुल्लिसमीपभुवितव
 त्येनैवकेनचित्पुष्टावशिष्टेनकाष्ठेनगाढावनमितमूर्ध्नाकिंचिदुत्सुकमुल्ललयन्उपरिपरिवडप्रस्मपरागमुत्सारयन्वदन

सुभा

२६

गाढ

मरुतायावदेवदरदृश्यमानांगारुचिभिरगारतिमिरनिकरंमदीयधैर्यसारेणेवसाकमपसारयतिस्मेति हंतअत्याहितं ततः२
किं० तावदेवमदुपकंगतेसलिलकलशोमयेवनिपातितेतदंबुपरिवाहविगाहनसमसमयंसफुत्कारमुत्थितेनकडुष्णेनभस्म
नायुगपदेवनासानयनवदनविवरपातिनाकमपिविकारंआपादितःतत्कालमेवकलशपतनचकितयलायमानगृहविडालकं
कलशपतनकारणंमन्यमानोमन्युनाशपन्काधेनक्षिपन्पश्मपुटेनासिकामधरंभ्रशूणिचकरांचलेनपरिमार्जयन्नष्टद्रुताशन
तथानिराशोनिर्जगामइति सहर्षं दिष्ट्यापुनरुज्जीवितोसि ततः२ किं० गत्वापंचपाणिपदानिपुनरेवनिवृत्यवामकरेणक
वाटमाकृष्यबहिरायस कीलकेनबधानिरगात्इति सुविषादंकष्टं२ ततः२ किं० अथकथंचनकंचिदिवसमयमवशि
तोमंदंमंदंकवाटपुटंविधटयितुंअनेकधात्मानमायास्यनीरंध्रकृतबंधनतयाबहुभिरप्युपायेरत्राक्यविधटनमवधारयन्निचिं
तयं तदारवल्किदंकवाटबंधमकिंचित्करंभवति यदिनामसाप्रसीदतिप्रेयसीकमलिनी यदिचकेनचिदंतरायेणोषहन्यमान
यानयासदनान्निर्गतुमेवनपार्यते तदापुनरत्रैकवाटबंधेननेष्टिकारचितभित्तोअभेद्योपरिपरिच्छेदेसमस्तनिदारुपंज

च

गम

२६

समंज्ञातेप्यालपितुंनराक्यमथवासंभाषितापिक्रमात् नेतव्यास्ववशंकथंकथमथानीतापिकृच्छ्रात्कचित्तानिर्विघ्नंपुनरंत
तःपरवधूंसाद्यातेवानवाइति आत्मगतं एवमेवेतत् अत्रायंसोहामिनीकामुकेमयूरकएवोदाहरणं अथवा मय्येवतिष्ठति
भग्नभागधेयेकिमन्युगवेषयोणंप्रकाशं एवमेतत् किमालापःस्वरंक्षणमपिकिमेकवसतिकिमाश्लेषोगादंकिमुहदंसोयं
हिस्यमथवा रतांतेविश्रान्तिःकिमिहपरकीयाधर्तैरंतदप्याश्चर्यनःपरिपततितारखेवहृदयं तत्कथमासादिताकमलिनी
वयस्येन किं० सखेतल्लतेमल्लतायासोमासमेकंनक्तंदिवमपिकथ्यमानोपिनपार्यतएव श्रुत्वावाकिमस्मिततःप्रसो
जनं फलितंतुकथयामि सारवलुप्रथमावलोकनप्रभृति प्रकर्षेणवाप्राचीनपुण्यपाकानां अनुग्रहेणवाश्रमयहाणां
आनुकूल्येनवाकुलदेवतानां अनुरोधेनवामधुमासवासराणां हासिण्येनवादक्षिणानिलानां गोरवेणवाकोकिलकुल
गुह्यदेशानां महिमातिशयेनवामधुमदचपलमधुव्रतविरुतमंत्राक्षराणां प्रभावेनवाप्रसवरजःसिधचूर्णानां महत्त
यावामदनमहाराजाज्ञाविभूतीनां किंवदुना स्वकीयेनैवपरतायासहिष्णुनास्वभावतरलेनरसिकसमाजहृदयरंजनेनप

सुभा- घालविपुलविलोचनवसति **सिमा** विभागहेतुनासेतुनेवनासिकावंशेनालंकृतां गृहदीर्घिकांसिकुमुदकुचलयावलेपसार
 २९ मपसारयितुमिवततइतोदिष्टुकटाक्षान्विस्तिपेतीं जांबूनदांबरपरिपिहितावयवतयासहोदरीमोहमिलितयवसोदामिनीलत
 याकृताश्लेषां विमलनखमणिप्रतिबिंबदंभकृतपादपतनं वदनकमलपराजितंचंद्रमसंपदक्रमापदेशेनपदेषदेविधूयावधीर
 ३० यंतीं गुरुकुचकुंभमंजरीमंजुलतनुलतापरिमलतरलपटीरपवमानमंतरांतरापयस्तपटांचलोच्चलनकपटेनयाणिकमलेनपरि
 घनपु हंतीं प्राक्षमिवैपयोधरां शरदमिवप्रसन्नसरसाश्रयां चंद्ररेखाभिवचारुमुधाधारां समुद्रसंपदमिवसमकरस्फुरितकंकणा
 भिरामां रामां ताराभिवसुग्रीवाधिरोपितहारां सुयोधनसेनाभिवकर्णावसक्तगांगेयाभरणां सुमेरुधराभिवसुवर्णमेखलां सु
 रवनीभिवसुरतरुचिरोपगूढस्वांतां समग्रसकलावयवामपिदृष्टिानंगविभ्रमां सेनामप्यवलां संजातसाल्विकोदयामपिसां
 इतमोविगाहनकूटहलां गुणानुरागिणीमपिदोषागमोत्सकां परलोकभीतामपिअंगीकृतस्वेरभावां तामेवकीतामपश्य
 मिति सखेविरवरकिरणसंतापितोयिशिशिरकरकलाभालोकतेनकिमुकुमुदाकरः ततः२किं० ततस्तदवलोकनसुधार

विका

राम
२९

साय्याथितसकलावयवतयाकमपिप्रमोदभरमंतरमांतमासाद्यसद्यएवतयाविघटितकवादबंधेप्रागेवदरविहृतकवादपुट
 निहितकरंपुरस्तात्प्रसार्यपूर्वकार्यकायजसाम्राज्यकमलांकमलिनींकरेणगृहीत्वातमेवमज्जननिवेशंप्रावेशायं प्रविश्य ध
 म्मिलेमममुंचमुंचकिमिदंगृह्णासिचेलंचलंहारस्तद्व्यतितिष्ठतिघगुरवोनिष्कारणाशंकिनः मंदंजल्पगृहेपतिःस्वपितिमेधु
 तेतिसल्लापिनीमामालिंगितवत्यमुक्तवसनासासत्वरंप्रेयसीइति सखेधन्योसि यतः वेद्याकिंतवकंचुकींश्लथयितुंवेणी
 गृहमाकृथाशय्येनेदमराजकंतवबलात्कारेधिकारःकुतः नावीमास्पृशतेस्पृशामिचरणवित्यालपेतीहठावयेनालंयरि
 भ्यतेपर वधूःसोयंहिधन्योयुवा ततः२किं० ततः पादायेणकथंचनस्थितवतीबाहूनिधायांसयोरुन्तम्योरसिमेगुरुस्तन
 भरेणोल्लेखनंकुर्वती बालाचुंबनलंबितेवचपलंस्पृष्ट्वाकपोलरुल्लींआसिंचन्ममकामपिश्रवणयोरालापनृपांसुधां यथाकि
 ल अद्याहंशिरोवेदनापरिहनेनार्यपुत्रेणवश्रसमीपएवशायितुमादिष्टास्मि श्वश्रूश्चमांप्रागेवशायनगृहंप्रतिप्रस्थाप्यनि
 द्रांप्रविश्यवर्तते तदेहितावहावांअशंकंपुरोद्यानेविहरावइतीति सखेसाधुमंत्रितंतया श्वश्रूसमीपशायिनीमन्यतेपतिः

मु० भा० पतिमविधशायिनीचंश्चरूस्तदुभयतोपिनशंकनीयं ततः किं० ततश्चविततनारिकेलतरुशारवाहलवयलेकायमानां
 ३० तरितवंदकरधोरण्यासरण्यातयातरुण्यातावदिदमेवोद्यानमानीतोस्मि आनीयचसा सल्लापकेलिकरताउनसोपहासतां
 बूलचुंबनकचग्रहणेर्विलासेः उद्दोषितांगजतयास्वयमेवतावत्प्रावर्ततप्रथमतोरतयेनतभूः किंच कंठाश्लेषिणमुन्न
 तस्तनभरश्रोणीतटग्राहिणंसंसक्तोरुयुगंगृहीतजघनप्राकारमप्यंततः प्रागेवश्लथबंधमिंदुवदनागादावमर्दासहंविज्ञाया
 त्यजदाश्रुकांचनपटंच्रीडाकुलापिक्षणंइति मधूरकमहासंकिंच० कांचनपटमित्यभाग्यंमामुज्जीवितवानसि यतः आ
 त्मानमेवतादृशमत्यजदितिकथयसीतिभीतोस्मीति सस्मितंभवतु ततः किंच० वयस्यततःपरं प्रागल्भ्यंपुरुषायितेम
 मपुरःपश्येति सन्नध्यातन्यातावदुरोजयापिस्तुचिरंविश्रम्यरम्यंतया श्रान्त्यावक्षसिमेनिपत्यचपुनःसापत्रयंसस्मितंसा
 कृतंचसमीक्षितंमृगदृशायत्कथंतत्कथ्यते एवमनेकविधविहारेरायामवतीमपियामवतीं विरामवतीमाकलय्यथावदेवपु
 नरहमेकवारंआलिङ्गितुमुद्यतोस्मितावदेव कराभ्यामाकृष्यकणितवलयाभ्यांसरभसंसमासज्यसेरंकुचकलशायोरुत्पु

राम
 ३०

परि

रेवुधिपूर्वमात्मनेवनिपातितस्यममप्रभातेगृहपतिकरपतनमश्वेवेमसंशयमेवभविष्यति कोचप्रतीकारः कोवानिर्गमोपायः
 कावायुक्तिः किंचाशरणंकस्मेकथयामि कथंगौरवंपरिपालयामि कथंवाजनोपहासंहरामि कथंवाबंधुगृहेषुचरामि कथम
 पनेतव्योपवादः कथमवलोकनीयागुरुवः सर्वथाचोरंजारंवाव्यपदिशंतिजनाः किंच किमनुभूयमहत्फलंएतावत्परिभवस्य
 न भाजंतांतीतोस्मि यदनुसंधायसर्वमपिविस्मरामि किंच नालिङ्गितंघनपयोधरतुंगमंगंनस्वादितंमधुमेरेप्यधरप्रवालं नाघ्रा
 तमाननपयोरुहमप्यमुष्याहंताधुनेवकथमापतितोंतरायः इत्यादिकमामीलितलोचनमेवाकलयन्कमपिपदशद्वमश्रोपं
 श्रुत्वाचोन्मीलितनयनोद्धारसंधिविवरप्रविष्टेरायामिभिरिंदुकांतमयकुंतानुकारिभिरर्धावमथितगोहांधकारैरपरिस्फुटाकार
 विशेषमर्थजातमुपदर्शयद्भिरनतिबहुभिरिंदुपादैरनुमितचंद्रोदयसमयपरिमाणः साशंसात्रांकंचकवादविवरदत्तचसुरतिप्रो
 दचंद्रातपतयानिःशेषपरिस्फुटाकृतिं दूरफुल्लमल्लिकादामवलितकेशकलापां शशिकिरणपाशपरिवेष्टितमिवतिमिरपटलं
 शिरसाधारयंतीं सदनवनविहारवकोरकवलितचंद्रिकातुच्छप्रदेशान्अच्छकपोलकांतिपूरेराशूरयंतीं श्रुतिपथविलंघनजं

च

मु० ना० हंसकस्य शिशिरोपचारं कारयति स्मरणमभिनीय स्वगतं प्रियाप्रस्थानरत्नांतावगमाय प्रेषिता किल मया वनया लिकामरालि
 ३९ का भवतु प्रकाशं केदानीं मरालिका कलहंसककिंज्र० वयस्य मरालिकानामग्रहणे स्मृत्वा कथयामि सारवलुडतः प्र
 वेस्मिन्नेव मुहूर्ते वयस्य मेव मुचिरमितस्तनो न्विष्यान्विष्यानुपलभ्य कापि मत्सकाशमागत्य अये कलहंसकतव प्रियसरे वसु
 कुंदः चिरमन्विष्टोऽपि न दृष्टः तदा गते तस्मिन्निदं तस्य करे समर्पणीयमिति स्वकरकुसुमपुटिकां तदुत्पत्य पत्रिकाशुगलं मडपके
 ठे निधाय मया पुनरपि त्वमेव तदा गमनपर्यंतं स्थित्वा गच्छेति मुकुरु दीरितापि ननु तावदहं राजवल्लभं न मंदारेण पुराहिरघन
 तं कालिकाया बल्युत्सवं कारयता कुसुमानयनायादि दृष्ट्वा स्मि तत्क्षणमपि विलंबितुं विभेमीत्युक्ता गतवतीति सहस्रं स्व
 गतं विजहाति वक्रिमाणं विधिरधुना तावदीषदीषदिव शुभसूचकान्यमूनिभ्यः ते कतिचिदहं राणि यतः अद्योत्सवदि राम
 ने नूनं कन्यकापत्यवत्सलः प्रस्थापयति मंदारोभर्तृगेदं नमंजरीं ततस्तत्रैव कालिकोद्याने प्रियतमापूरयिष्यति मनोरथमि ३९
 तितर्कयामि प्रकाशं सरे एकांतावदुपनयपत्रिकां किंज्र० इदं गृह्यतामिति गृहीत्वा विलोक्य कथमिदं प्रिया कवरीभ

रपरिमलितं केतकदलमेव तदेव निर्दिश्य प्रियावियोगविधुरं ममेवाकृतिनस्तव परिल्ला नमभूदंगं केतकल्लदतत्कथं अ
 यथा आनीय सस्मितमुखीभिरलंसरवीभिर्नङ्गोमिमुग्धद्वयेणिकयानतांग्याः हे केतकदले त्वेव नरे विलिखंत्या भुक्तस्त्वमे
 मेव सुरुती पुनरेष नाहं सरे वकिंज्र० वाचयेति प्राकृतमाश्रित्य वाचयति सत्थिमहाभाग सरे सागच्छ मम मंदभाङ्गीषदु
 भवणं ३९ स्वस्तिभागस्य एषा गच्छामि मंदभाग्यापति भवनं सास्त्रं वयस्य अतः परं न शक्नोमि वाचयितुं कंपः पाणः ३९
 थयति वलात् केतकी बर्हमेतच्चक्षुर्वाप्यः रुग्णयति ततो नैव वभ्रातिलक्ष्यं चेतो मोहप्रसरकलुषं बुध्यते नापि किंचिज्जातं रू
 न्यं शिवशिवजगत्प्रसिद्धेति प्रियामे तत्त्वमेव वाचय गृहीत्वा किं वाचयामि ओहर इति पदं मपि अमापज्जुल्लोतु मंहो हि सो
 हृदाव अंगं अन्ताणं हर इतु कहलग्गं ३९ अपहरतीति पतिर्मां प्रियमापया कुलस्त्वं भव सहरति तावदंगं आत्मानं हरति त
 यिकथं लग्ने अणं असीसमि कदु अपाणी सद्वारं शाह विष्णाप्य वेधितुं काउणमडमिणे हं भाणि अका अस्मिणि ह ओ हो
 दि ३९ अन्यच्च शीर्षं कृत्वा पाणिं शतवारं नाथ विज्ञापयामित्वा कृत्वामयि स्नेहं मानिज्जकाये निदं यो भव इति साधुसं

बु. भा. ३२ अतिमाहसमारुहमियतेवप्रियत्वया असाविदमपिष्टवृत्तं हंतप्राणिमिकर्कशः वयस्योकिंञ्चः सखेसर्वथानास्मिन् दिवसेत
 स्याः प्ररुणनंभवति परंतुश्चशुरकुलमाकलयितुं तस्याः पतिहतकेनकेवलं विचेष्टमानेन भवितव्यं तथाहि मृष्टान्तेषु मृषारुचि
 स्सुवसनेदर्पादिवानादरः सांत्वोक्तो कुटिलोक्तयः किल सुहृद्भावेपिसास्त्रयता प्राप्तेषु त्वववासरेषु च पुनः सद्यः प्रयाणोद्यमस्तज्जा
 मात्पदां किंतोन कुरुते किं नाम दुश्चेष्टितं इति प्रकृतिरेव यं मूर्खेणां यत्प्रस्तुतेषु प्रतीयाचरणं किञ्च० इमामपि पत्रिकां शृणोतु व
 यस्य इति माशंकं सखे विभेमि श्रोतुं पुनः मधेयं किमिनाधिकं दारुणं भविष्यति वाचय० किं वाचयसि स्वस्तिमस्तविला
 सिनी जनमस्तकमणिस्तोमनी राजितचरणनखमंडलाय विटमंडलारवंडलाय युवती हृदयानंदकंदाय मुकुंदाय सादरमिद
 मा कलनीयं वयस्येन वचनं बाल्यमित्रस्य वीतिहोत्रस्य माप्रसृता प्रियतमेति कृथा विषादं प्रागेव सा पुनरुपैति गृहान् प्रषोदोत्
 मा भारती मम मृपेति च जातु शंकां ज्योतिर्विहां व्यभिचरंति वचांमिनार्थं तत्कतिचिदेव कालकलाः सोढव्यः संतापः इति विहस्य
 सायमागंतुमेव किल महोत्सवमप्यनादृत्य पत्यातामादाय प्रातर्गतं किञ्च० वयस्यमामेवं नखलुं देवज्ञा मृषाभाविणा भवन्ति

राम
 ३२

लकयोः गलत्कांचीहामन्यलघुनिसमारोप्यजघनेतया बधोगादंतनुं देसुकुती इत्यर्थोक्ते वयस्यसत्यमेव सुकृती भवान्
 यतः परिरंभकेलिपरिहासभाषणे भर्त्तुमाह तोपिनवशंसमेतियः सवधूजनोपियततेयदिस्वयं ग्रहणाय तत्पुरुषपुण्यगौर
 वं सनिश्वासं किञ्च० क्वाममनादृशं सुकृतमिति कस्तर्हि किञ्च० सुकृतीकांचनपटः इति ततः किञ्च० ततश्च प्रभातप्रा
 येयं रजनिरजनिप्रागुरुजनप्रबोधाकृतं विस्मयजविस्मयेति दुतगतिः पदांतालं न मां परिहृतवती पद्मनयना प्रयाता पश्यंती विव
 लितमुखे वंदुः प्रतिपदं ततः प्रभृति अत्राकारितमत्रुं वितमिहा श्लिष्टं च हृष्टं पुनस्तन्वंग्यात्र विस्मयमत्र शयितं किंचात्र संभावि
 तं इत्थं कुंजगृहेषु तां तमुमनस्तत्येषु वापीतटकीडां सेकतकेषु च प्रतिपदं भ्राम्यामिताम्यामि च इति मयूरक किञ्च० सखे नक्तं दि
 वमपितया किंतवां कमारुहया भवितव्यं प्रयाता चेन्नक्तमागमिष्यति किमेतावता इति एवमेतत् अतनुतापमपास्य निशि प्रभा
 करकलं भसे मुकुलस्तनीं कमलिनीमचिरात्कलहंसकोरमयतीति वयस्य किमदुतं किञ्च० यद्वितावदनेह संप्रसूनमार्गणोमा
 गणानुपसंहरति ततः शुभोदकं भविष्यति वानभविष्यति वेति मयूरक किञ्च० सखे प्रमदवृत्तं पालिकां भरा लिकामाह्वयकल

३

मुग्धा० तावन्नीलतपुजंगं जंगमगांगेयगिरिगुरुशतांगं शतांगचरणकरपरिचरणपरिणतमातंगं मातंगमदजलावसिक्तरथ्याचरचुरंगं
 ३३ तुरंगश्वरदलितकुट्टिमसमुत्थितपरागपरंपरापिहितपतंगं पतंगमणिमंदपमंडनशुकसारिकाक्रियमाणहरिकथाप्रसंगं संगतनिग
 मद्दयांतरंगं श्रीरंगं किञ्चूथः अस्त्यसकृदवलोकितमध्यासितं च मद्दक्ष्माधरतुंगमृगघटितभालंबमालोलसत्कावेरीपरि
 वाहरश्मियुगलीयर्थंतपर्यंतिका मन्येरंगपुरीतियत्रभगवान्वातूलतलांचितेतत्पेकल्पितकोतुकः कमलयादोलासुरवंदोक
 ते ततः३ इति कदाचनकिलकमलाहृदयकमलभृंगराजस्यरंगराजस्यचैत्रोत्सवावलोकनप्रसंगात्त्वसंतकसंतानकप्रमु
 र्वेः प्रियसंखेः सहनगरीगतः तत्रतेस्तेरुत्सवेरमंदकंदलितमानंदमनुभवन्नकतिचनदिनान्यनेषं एकदातुकलकलाय
 मानकोकिलकुलकंवगर्जिततर्जितपथिकजननयनवाष्पधारापूरपूरितसरणीषु मधुमदचपलमधुकरतरलबकुलमुकुल
 गलितमकरंदधोरणीषु चंदनमरुहांदोलितलताकुसुमपरागपुलिनशाबलितासु कुसुमापचयकुतुकपोरांगनाचर
 णचंकमणरणन्मणिमंजुमंजीरमंजुलरवाकृष्टकलहंसधवलितासु कीडाकुरंगकिशोरकवलितमृडलहर्वांकुरासु वनदेव

राम
 ३३

ताकरकलितवलिकुसुमकोरकितशशिकांतमणिवेदिकासु कवेरजातदचनवीथिकासु कदाप्यदृष्टपूर्वतयानिसर्गरमणीय
 यैतंचतस्यदेशस्यचित्रीकृतहृदयः तत्रतत्रसंचरन् कंचनचंचलापुंजमिवजलदावतीर्णं पंचबाणकलितमिवकांचनलताव
 नं कृतभूतलावतारमिवतारकानिकुरंवं तरुणीकदंबभालोक्यं किञ्चूथः ततः३ इति वदनपरिमलाशावलादिदिदिगली
 चलयशिशिरिवेखंडछत्रजालान्यधोऽधः युवतिजनकदंबेमंजरीतत्रदृष्टानवकिसलयलेखामंडलेमंजरीव तथाच कालिंदीपु
 लिनेषुमेविहरतश्चेतोऽकूलेचिरंचित्रंगोपवधूमयंविरचितंचेतोभुवायत्पुरा तन्वंग्याममदकपथेनरभसादंतःप्रविश्यक्षणा
 तत्सर्वेनिजकांतिकुंकुमरंसेः कोपादिवक्षालितं मयूरककिञ्च० अपिनामतादृशीरूपसंपत्तिरिति कलहंसककिञ्च० कथमन्य
 थाहृदयमवगाहतांवयस्यस्येति अथकिं अमृतमयपयोधिमञ्जयो नोहरिणकिशोरदशोमुरवापदेशात् कलयतिगलितो
 यएकबिंदुर्जगतिबभूवसएवमूनमिंदुः अथिब कुंताः कुटिलदृगंताः दंतानवकुंदकुसुमसामंताः निश्वस्य चिंताममतुडुरं
 ता तथापिसंश्रयेणकथयामि वांतातडिदेववारिहात्कांता किञ्चू० ततः३ इति ततश्चतास्यथाभिलषितंतत्रतत्रलताकुं

जेषुकुसुमापचयंकुर्वतीषु स्वयमेकैव सामंजरीमदनमदकुंजरीवततइतश्चरंती कचनमाकंदलतामंदिरहारवेदिकामधिरुच्यवस
 तिमयिकिंचिदिविवर्तितवदनामदनावेशतरंगितान्यपांगानिव्यापारयतिस्म तथाहि स्वच्छंदमेत्यमयिनप्रसृतानिकामंस्वा
 वासएवनिष्ठतंनयुनस्थितानि लक्ष्यांतरेपिनचलव्यपदानितस्याः पारिल्लवानिपथिकेवलमीक्षितानि किंच अन्यासुतासु
 कुसुमान्यपचिन्वतीषुकुंजेषुमंजुमदकुंजरगामिनीषु सामंजरीचुममसाभिविलोकितेनचेतोमयंजलजमाहरदेकमेव किं
 बकुना पादाभ्यामुपरुडमूरुयुगलीयंत्रेणनिष्पीडितंमध्येनानृतमूर्तिनामृगदृशोनाभोवलान्मज्जितं व्याकृष्यत्रिवलीपुरोम
 लतयावक्षोजशोलाग्रयोः सिद्धंवीक्षितसायकैर्मममनोविडं चबडंकचैः किंच आयातंकचभारबंधनगृहादास्यामृतोभोनि
 धोस्नातंदंतपटीपटीपरिहतंनेत्रोत्पलालंकृतं चेतोमेविवेश्यचित्तजनुषावक्षोजसिंहासनेसाम्राज्येषुनरभ्यसेविसुदृशः स्मेरण
 देशामृतैः किञ्चूथः रुजनेखलुमनोजन्मनोजनकसमाराधनानुरोधइति वयस्योमामेवं अनियतमनंगहतकस्यसोहादे
 यतस्तेनेवयुनः अपचितकुसुमाभिस्ताभिरालीभिरेषाकथमपिपुरमारात्प्रस्थितायावदेव शिवशिवममतावचित्तजेनामुचि

नदाप्रदोषंप्रतिपालनीयमेवेति किमेवैयिवक्तव्यंप्रतिपाल्यतएवयावत्प्राणधारणं किञ्चूथः किंनामकरणीयमकारंवेरि
 णादेवेनदारुणंमस्माकत्रिषपिप्रदर्शितं अत्रभवितव्यंतेवभगवतीप्रभवतीति भवतुकश्चन कथाप्रसंगःप्रस्तवतांवारशोप
 मतिवाहयितुं इतरेतरमालोक्यकिञ्चूथः किमप्रस्तुतेनअन्यकथाप्रस्तावेनयदेवतावदाकर्णयितुंआचयोरद्भुतजलधिनिम
 ग्नमंतःकरणं तदेवमंजरीसमागमसंविधानमानुष्यैर्यणकथयतुवयस्यइति किंचिन्मुखमचनम्य किमनेनकथितेनाकथिते
 नवाविफलेनमनोरथेन तथापि प्रियसहचरयोरनुरागोनप्रत्यादेशमर्हतिइतिकथयामितावदाकर्णयतंवयस्यो किञ्चूथः इमा
 ववहितोस्वइति अस्तिकिलसमस्तसुरमस्तकमणिस्तवकपालीदीपालीनीराजितचरणनरवस्य चरणानतचतुर्मुखस्यभगवता
 भागवतहृदयमंदिराभरणस्य श्रीमदिंदिराभरणस्य निरंतरतरंगदमंगुरोत्सवनदनरंगं निखिलनगरोत्तमंगं निशाकरपुष्प
 रिणीपरिष्कृतोत्तमंगं कवेरकन्यकाकृतपरिधंगं कनकगोपुरोत्तुंगं वंदनमालिकावलदनंकभृंगं वंदारुजनपापमंगं वेद्ययंतिका
 चुंबितगनेगंगं जगनगंगाधोतंसोधशृंगं शृंगाटकनटकीडाकुरंगं कुरंगलोचनापांगतरंगितानंगं अनंगमदचदुलवारको

मु० भा० स्मत्त्वाभिनामलयस्यस्तुषामाधवस्यकलत्रंमंजरीनाम्नामंदारस्यनंदिनी इयमद्यश्वावाबंधुकुलदिदक्षयानवीननगरंगमि
 ३५ ध्यति यत्रपितुर्मंदारस्यमंदिरमिति वयस्योकिंञ्चूथः अहोपरमार्थवादितापाचकस्य ततःइति ततःकतिपयदिनांतरएव
 सानवीननगरमिदमागतापश्चादहमपि अत्रमयीवतस्यामपिअपक्षपातंदर्शितदयेकंदये तत्रभवत्याजटावत्याविदिततदे
 भिप्राययापरमकारुणिकयास्वयमेवतीर्थयात्राप्रसंगेनकालिंदीप्रतीरवृंदावनेविज्ञातपूर्वमामुपगम्यकृतप्रणाममात्रीभिर्भ
 नंद्यवत्समुकुंदकथंकदपेसुंदरायांकंदलतितवतनाविंदाविवतानवं किमेतदधश्ममाद्भवेदाहोस्तिदिष्टबंधुविप्रयोगात्किंवाभूद
 नधनुश्चेद्वितादित्यसकृदनुबध्यानुयुक्तोमनस्येवकिंमामियमपाहसितुंकिमवधीरयितुंकिंवाप्रहीतुंछलति किमस्येसंवर
 णीयंविवरणीयंवेतिक्षणंविचिंत्यपुनरेवकुतोमहानुभावानांअनुग्रहादन्यत्राभिनिवेशोभवेदितिकृताध्यवसायः सानुपूर्वभग
 वत्येमदनवेदनान्यवेदयं वयस्योकिंञ्चूथः वयस्यसम्यगध्यवसितेततःइति साचतदाकर्ण्यवत्सएवमेववत्सयापिबाल्यात्
 भृतिमदंकलालितयामंजरीप्यभिधायसप्रार्थनंत्वत्सकाशंप्रहितास्मि शृणुतस्याःसमवस्थां मृतेबालरसालपल्लवततिःश्वासा

राम
 ३५

हतामर्जरं पाणिस्पर्शनशोषिताः सुमनसोभज्यंतिहृंतैः समं म्लायंतेनयनांतवांतसलिलेर्हाहतर्द्वांकुगदावस्पृष्टमिवाद्यनि
 कुटवनंतन्यादरीदृश्यते तद्भूदोपेक्षणीयावलवदस्वस्थाबालादृत्यभिहितवतीभगवतीअयमहंप्रियायाःसाहजिकानंगत
 तरंगितैरपांगैरेवप्रथमंक्रयविक्रयार्हमासादितोस्मि विशेषतश्चाद्यतत्रभवत्याःप्रसादेन तद्यथाभिलाषितंनियुज्यस्वत्य
 योचं किंञ्चूथः सांप्रतंभगवत्यांस्तेन्येभारोसि ततःइति ततःसाभगवती दीर्घंनिश्वस्य रूपलावण्यमोदयसंपदासमयार्ह
 याः प्रेम्णाचयुषयोर्हतपरिपंथीदृथाविधिः तदमुनानिष्कारवेरिणानिहन्यमानोमत्प्रयत्नः कथंशुभोदकोभविष्यति अथत्रि वा
 लोकविजयिनोमन्मथस्यव्यवसितंकथंनामविघटयतुकुटिलधीरपिविधिः भवतुसमयमन्विष्ययोजयिष्यामिदृत्युत्कातत्प्र
 तितयाकृतो बहुविधोपिप्रयत्नोमदीयदुर्विधिविषाकादेवप्रतिहतः ह्यस्तपुनर्मंदारामेरोसामेभगवत्याजटावत्याःप्रसादा
 त्रियतमामंजरीकरतललगेव किंञ्चूथः चिरायफलितंप्रियसरवस्यमनोरथेनेति सनिश्वासंनहि० किंतुफलोन्मुखएव
 भग्नः वयस्योकिंञ्चूथः कथंकथमिति सविषादं कुंजेकोमलशादलेपदमिहद्रागपितंवानवाकिंचिच्चादुचमत्कृतंचवचनं

मुंभा० किं व्याहृतं वानवा साकृतप्रणयं च सामिनयनं व्यापारितं वानवा तन्व्याहंतदं तेतरे विधिवशात्तस्याः प्रबुधः पतिः अद्यतनस्तु
 ३६ वृत्तांतः प्रियवयस्ययोर्विदित एवास्ति किंचूथः भवतु किमेतावता अस्मिन् दिने फलिष्यति ते मनोरथ इति विहस्य नूनमद्यैव
 फलिष्यति यस्मात्त्रियतमापत्या समं प्रसूता किंचूथः सर्वे अपि नाम विस्मृतं चीति होत्रप्रेषितं यत्र मिति दिशो वलोक्य
 विस्मृतप्राय एव यदयं प्रदोष समयोप्युपनतः तथाहि शंगे इमीमुनुचुं व्यसस्मितसुखी मामोदिनी पद्मिनी कृत्वा सोपरि रंभ संभ्रम
 परिभ्रंतां च वारस्त्रियं संरक्तो हिमभानुरद्य च समाश्लिष्यत्यहोरागिणी काशमीरोपलसत्ययो धरभ्रगं कांतां दिशं वारुणी किंच
 पुराणरश्मिजालेषु स्नेहस्तावलंबनं विंबमं बुरुहां नेतुरं बरादवलंबते अपि च जगदिव बद्धलातपाभितर्जनयितुमद्यज
 लाभिषेकशीतं परिधृतरविशातकुंभकुंभाप्रचलति पश्चिमवारिधिं दिनश्रीः पतति रविरपूर्ववारिगशोहृदि पथिकस्य य
 थात्मभृद्गुताशः प्रविसरति तमांतमः प्ररोहः प्रतिपदमस्य यथा मनोविमोहः किंचूथः अभिभूय सतामवस्थितिं जडजेषु प्रति
 पाद्य च श्रियं जगती परितापकृत्कथं जलधोनावपते दसोरविः इति अन्यतो वलोक्य सकरुणं हंत चरमाचलपरभागं च हृत्

राम
 ३६

तं प्रमथितमवदीर्घं चूर्णितं घूर्णितं च वयस्यो किंचूथः अव्यवस्थितचित्तस्य प्रसाप्रसादोपि भयंकरः इति सत्यमेव संवृत्तं त
 तः इति ततश्चांतरांतरा सव्याजविवलितमुखी सुमुखी मारादिचानुसरन्तदागारहारपर्यंतं गतोस्मि तदंज्जालसंरंभं समजं
 भयदंगजः प्रविष्टामपि गेहं तां यन्मे प्रावेद्यन्मनः अथ तावदशिथिलसकलावयवसंधिवंधं अज्ञातकैतवकथागंधं सिंधु
 प मिबजडाशयं जलदमिव योवाहं जलदकालमिव घनमपीमलिनां वरं प्रलयानलमिव प्रदग्धकावली हरमिवाग्निविकारलो
 चनं नारायणमिव भक्तानुकूलव्यापारं शेषमिवोदयदर्वीकरं गरुडमिवाधिगतमहानसं कृष्णमिव क्षालितकंसमालिन्यं
 राममिव मारीचमथनं मीमसेनमिव दलितज्वलितकीचकशातं शक्रमिव पाकशासनं मत्तमतंगमिव करविष्टनागरं वेया
 करणमिव विदितस्वरव्यंजनप्रक्रियं वैशेषिकमिव इव्यगुणक्रियाज्ञातिविशेषतत्समवायिक्रमाभिज्ञं मीमांसकमिव अर्थ
 भावनासूत्रपज्ञं मुक्कविमिव विज्ञातशिखरिणीभेदं पंडितमिव परिचितसकलरसपरिपाकं कमपिकज्जलमेचकपाच
 कमपश्यं सच वसेतकमुखेन दृष्टः स्वभावतरलतया तस्याः सकलमपि नाम कुलशीलादिकं अकथयत यथा किल इयम

मु० भा० वयस्यदिष्ट्यात्तवप्रसन्नाकुलदेवताइति सोत्सुक्यं ततततः किं० ततस्तामंजरीतत्सहोदरं स्वच्छगुच्छं च पुनर्निर्वर्त्यतेन
 ३७ पत्रिकानेत्रासद्वितीयः प्रसिद्धोमाधवइति सविस्मयानंदं हंतपत्यपदेनोनमृत्युनाहरिणक्षणा कलाचोडीवतमसासुक्तास वि
 हसाकथं केदानींप्रियसी किं० भइभवद्विरहविकृतांअधपरिश्रमखिन्नामन्यमानोमंदारोमंदिरएवमशालिकादितीयांमे
 जरींआस्थाप्यसकलबंधुकुलसमेतः कालिकामाराधयितुंवाह्योद्यानंगतइति अन्यदप्यनुकूलंभगवत्याःप्रसादेन क्षण
 मात्रं ध्यानादृदाभगवतीकलहंसकमयूरकोप्रतिकिंचदति वत्सोयुवयोरपिदिष्ट्याफलप्यतिमनोरथः तदवश्यं व्याप्रीय
 तामभिमतविषयेषुइति मयूरककिं० कलहंसकस्यकमलिनीकरतलगतेववर्तते ममकथंमंदभाग्यस्यप्रकृतिचपला
 सोदामिनीप्रसीदतुइति पुनरपिध्यात्वाकिं०वीति मयूकरेपूर्वद्युजाप्रतोयुरुज्जनाङ्गीतासोदामिनीप्रतिनिहृता नखल्यस्या राम
 मपिरजन्यांतथाकरिष्यतीति वयस्योकिं०थः नखलुविज्ञायतेकिंवाभविष्यतीति आःकथंभगवत्यावचनेपिविचिकि ३७
 त्सा श्रवणमभिनीय कथंपदशब्दवश्रयते विलोक्य कथंसत्वरंमशालिकासमापतति भगवतिकिं० भइसांप्रतंअस

हवेदनयावत्सयाप्रेषितेयंभविष्यतीति पुनर्विलोक्य कथंप्रत्यासन्नेव किं० कंहं विलंबिअदि मधुरसविसलितमग्गणेहिं
 कुसुमसरेणहृदाइहासहीइ णिवइअमअणाणिलोहदासोहरहरजीविदसंसअंकरेदि ला० कथंविलंब्यते मधुरसविष
 लिप्तमार्गणेः कुसुमशरेणहतायांहासरव्यां निपत्यमदनानलोहताशःहरहरजीवितसंशयंकरोति किंबहुना संस्कृत
 माश्रित्य सेचंसेचंतुहिनसलिलेलेलोचनेवीक्षितासास्वादंस्वादंहिमकरघुटीस्तादृशांतेवदामि ओत्रेशश्वन्मलयजदले
 यतांवीजयित्वा प्राणास्तस्यास्तवकरतलेतत्रदेवः प्रमाणंइति भगवतिकिं० त्वयंतां यावदेवनोदयशिरवरिशिरवरम
 धिरोहतितुषारकरःइति एवमेतत् तिमिरतिरोहितएवसमयेसमुपसर्पणीयाःस्वेरिण्यः सर्वतोवलोक्य आपूरितमिदं
 ज्यामतमसंतमसेरले ब्रह्मांडमंडलंभातिसकज्जलकरंडवत् कलहंसककिं०वीषि सर्वधांतमिदंवदंतुवहुधासिधांत
 एवंतुनःस्वाधारेषुकरेषुपुष्करमणेःस्वस्तेषुनूनंशनेः अस्तालंबतयांबरेणपतताग्रस्तेसमस्तेजगत्युन्मीलत्करकंदले
 रथविधोस्तनावदुत्तार्यतेइति वयस्यसम्यगुक्तं मशालिकेकिं० कंदप्यचंदणसमीरणकोइलालीकोलाहलाउत्समणा

मु० नं० भा० महदावआली चंदोदये जयिपदेयणचंदिआविण्णं भवेअहहदावहदालदेव तातुवरिज्जडु० छा० कंदर्पचंदनसमीरण
 ३० कोकिलालीकोलाहलाकुलमनाममतावदालिः चंदोदयेयदिपतेहनचंदिकापिन्ननंभवेदहहदावहतालतेव तत्त्वयतां०
 इति अयेकलहंसकमयूरकयुवाभ्यामयिभगवत्युपदेशक्रमेणव्याप्रियतां इयंभगवतीमरालिकाचमांत्वयतः किं
 ब्रूथः अथकिं वयस्यसाधय० इति मरालिकेमंदारमदनमार्गदर्शय किं० देवइदो० छा० देवइतः० इति कतिचित्पदा
 न्यतिक्रम्य कथंक्षणेनमंदारोद्यानमागतोस्मि विलोक्यसविस्मयं कथमिहानुदितेचंद्रमसिचंदिकाप्रसरः मरालिकेकिं०
 णंखुचंदिआपसरोएसो० नखलुचंदिकाप्रसरणः देवतुहसेदंणादोतरुणीएहरिमणिभरंगीए कंदइमंदहासोकंद
 लिआणंदकंदलोचमुहा तापेकव० छा० देवतवदर्शानात्तरुण्याहर्षेनिर्भरांग्याः कंदलयतिमंदहासः कंदलितानंदकंदलइव
 मुरवात् तत्पश्य० इमाए वाणीमदुरसवेणीवेणीमदुमत्तमदुअरीसेणी खोणीविमालसोणीणीणयणाविमअणसरत्त
 णी छा० अस्याः वाणीमधुरसवेणीवेणीमधुमत्तमधुकरीश्रेणी क्षोणीविमालश्रोणीणीनयनापिभदनशरत्तणीइति

राम
 ३६

जगतामगाद्यावत् हातावदेवकोकोइनावन्योन्यभगमतांदरं पुनर्विलोक्य कथमितएवागच्छतिभगवतीजटावती सप्रश्न
 यं भगवतिइतः० किंचिदुत्थायभगवतिप्रणम्यसे किं० वत्सअचिरादेवाभिमतंलभस्वेति सनिर्वेदं कथंममाप्यभिमतला
 भः किं० अद्यैवोपनतमित्यवधार्यतामिति सहर्षं कथमिव० किं० अर्धपथात्यु० नरागतामंजरीति वयस्योकिं० ब्रूथः अ
 होमृत्तवादितापुरोहितपुत्रस्यवीतिहोत्रस्य कथंनामज्योतिर्विदांवितथवादिताभवेत् सस्पृहं स्वगतं अंतर्मनोज्ञदहनो
 णागिरवावलीदग्वासोपरोधपरिपांडुलसत्कपोलं महीक्षणाक्षणभवन्नवकांतिप्ररंइक्ष्यामितद्वद निवारिरुहंकदाहं वय
 स्योकिं० ब्रूथः भगवतिकिंपत्येवपुनरानीतेति भगवतीकिंवदतिनहि० इति सप्रमोदं स्वगतं तर्हिफलितप्रायएवमनोरथः
 प्रकाशं तर्हिकथमागताप्रियतमा किं० शृणु यावदेवएनामादायक्रोशमात्रंगतोमाधवः तावत्तत्पित्रामलयेनप्रेषि
 तंपत्रमुपनतमिति किमितिप्रेषितं किं० इदानींराजकार्योपप्लवात्तरंगनगरंविहायमथुरांगतास्मः तद्वत्समंजरीकतिच
 नमासान्तत्रैवमात्तुभवनेरुणतुमर्हति त्वंतुतावत्एतत्पत्रिकावलोकनात्परंक्षणमपिनविलंबितुमर्हसीति वयस्योकिं०

मु० भा० ३९ ल्य स्वेरंचरमाणयानत्वया लुप्तं सुवेणिकुलदृत्तं इति प्रिये मरालिकां कर्णोत्पलेन ताडयंती सस्मितं किंच० हलामरालि एकहं
 अंबं अविपरिसेसि छा० अये मरालिके कथं मे वामपि स्पृशसि इति भगवति किंच० आशतवत्सरांतमस्त्येव कुलदृत्तं अ
 वः यंतु दुर्लभः स्वाभिमतविषयानुभवं इति प्रिये अपि नाम श्रुतो भगवती निदेशः प्रिये सस्मितं किंच० ण केवलं मुनि आदि अ
 णुही अदि अ० न केवलं श्रयते अनुधीयते च इति कथं भगवत्पुपदेशेना कलंकहृदया प्रियसी संवृत्ता भगवति किंच०
 निमर्गा देवयुवयोर्निगूढप्रेमबंधयोः निशायितं मया जोषं कैरविण्यज्जयोरिव इति प्रिये किंच० पेक्कव एहं कंदलु चंद
 बिंबं छा० पश्य० एतत्कंदलुति चंद बिंबं इति इंदुना मम किमब्धि बिंदुना सिंधुना च पुनरस्य बंधुना आनने जयति तेव
 गनने चंचले च कलिते दृगंचले प्राचीमवलोक्य कथमुदितं एव विरहिजनप्राणजगत्प्राणफणिना हरशिरोमणिना तथाहि
 कलितमंबरमाकलयन्करैर्मृदितपंकजकोशापयोधरः विकसदुत्पलनेत्रविलोकितः सखि निशांकुसरसीकुरुते विधुः
 किंच आलोक्य चंदमसमभ्युदितं संमंतादुद्देलदूर्मिविलसत्कलशांबुराशोः विधुग्विसारिपरमाणुपरंपरे वज्योत्प्लाव

राम
 ३९

नाजगदिदं धवलीकरोति भगवति किंच० एवमेतत् भास्वत्कर्कशशाणचक्रकषणेशकाशकालाय सोद्यच्छूर्णं निविडं नि
 पत्यतम इत्यारव्यां जगत्यामगात् यच्चेंदुच्छलमिडपारदमहाबिंदोः समायोगतो जातं ह्यरजोमयं वयमिदं ज्योत्स्नां समाच
 क्ष्महे इति अहमेव तर्कयामि समयशबरोव्योमारण्यमुधाशनमस्तिकासुविहितसुधाविंदुक्षौद्रं स्फुरत्यटलं प्रति क
 लयति कलंकारव्यधूमं निपीड्य पुनश्च तत्किरति मधुरज्योत्स्नाक्षौद्रं महीतलभाजने अपि च दृष्टे जगद्विषिकालभु
 जंगमेन तत्रांधकारमिषमाविरभूद्विषं यत् संजातलक्ष्मणितदिंदुमणो निपीय ज्योत्स्नामये पयसितं क्षिपति स्मधाता
 अथवा आयताग्रसितरश्मिनिबडुलां छनछलमधीरसदिग्धं चंद्रकेतवमरुत्यटचक्रं क्रीडयित्वा जति किं स्मरवालः
 किंच दिग्यंत्रतस्तिमिरचूर्णविशेषपूर्णादुद्गत्वरोदुमयरंजकविस्फुलिंगात् कालेन पूर्वगिरिदुर्गजुषाप्रयुक्तो दृत्तो पलो
 विधुमिषात्पथिकान् दिनस्ति अथवानाये चंद्रः शंबरारिरमृतं विषगर्भं चंद्रबिंबकपटात्प्रयुनक्ति यादृहिः सितम
 थासितमंतः प्रोषितान्दहति दर्शनमात्रात् प्रिये किंच० सच्चं कहे इमहाभाओणिसगगं वेशिषु ए सो विरहिजणस्सत्ति

मु० न० भा० छा० सत्यं कथयति महागः निसर्गवैरी खलु एष विरहिजनस्य इति मराले किं ब्र० कहं विअ सहावसी अलो संहावे इ चंद्र
 ४० मा छा० कथमिव स्वभावशीतलः संतापयति चंद्रमाः इति सत्यं नेत्रमग्निमयमंगजशत्रोः संप्रतार्यमुचिराश्रयेण हा
 हशक्तिमपहृत्य तदीयां चंद्रमादहति नूनमयुक्तान् सविमर्शं हंत चिदप्यनेन हताः स्मः तदद्य प्रिया सहायादसंजातभी
 तिरेन मुपालंभे चंद्रमति खंडशस्तव निरुततिका लोमंडलं यदमृतस्य हि मांशो आर्जितस्य हननात्पथिकानां पातक
 स्य सदृशः सहिदंडः अथवा त्वच्चरितविलोकनेन दुर्मनायमानस्तवेव तातो नित्यमुपालंभते तथाहि विप्रयोगि हनना
 थं यद्वथा मे जातवानिति के जटरात्वं उच्यते मिकरताडितवक्षाः कंदति त्वदुदये बुधिरिंदो भगवति किं ब्र० मामेवं लोका
 नुग्रहतत्पराः खलु चंद्रमदनमंदा निलादयः अतो नोपालंभमर्हति यतः कामानलेन मलयानिलवोधितेन कामं कला राम
 ददवशीतकरः प्रताप्य स्त्रीपुंसयोः प्रणयटंकणतोडवत्वं नीत्वा मनः कनकमेकरसीकरोति इति सप्रश्रयं तर्हि प्रणमा ४०
 मि स्फुरदिंदी वरानंदनाडिं धमकरांकुरं हंसारजीवजीवातुं वंदे शिवशिरोमणिं श्रवणमभिनीय चंचूपटचंचेचंडि

भगवति किं ब्र० एवमेतत् अमुष्यालावण्यं मृदुलमृदुलानप्यवयवान्मनो लोत्यं धातुः कविनकरतां मे विमृशति पदं चि
 तेधत्ते मतिरिति पुरापंकजमुवाधुवं कल्याणीयं कलितस्रक्तैरेवरचिता तदुपसर्पतु वत्स इति उपसृत्य सचमत्कारं
 प्रणये प्रतार्यमाणे कृष्णामुजंगेन कोकदंपत्योः चकितमिव चित्रमेतत्पार्श्ववर्तयति वर्हिणं चंद्रः किंच कुचदुर्गराजधा
 न्योर्मध्ये मार्गं मृगीदृशो मदनः किमकृतनाभीवापीमपिरोमालीतमालवनरेखा मरालिकेलज्जया किंचिदिव संभ्रांतो मे
 जरीं प्रति किं ब्र० ओणहि मुमुहि हलं वीलं विस्मासघादणीं झलति जामं मुहे विदधिए किदवा विमुहीकरे इतुमं छा० अपन
 यमुमुखि हं ब्रीडो विश्वासघातिनीं झडिति यामं मुखे विदधिते कितवा विमुखीकरोति सुतनुत्वां इति प्रिये किं ब्र० सहि
 दमो मा आवी महाभा ओजसामहदि विमहंगदो तदा एव हं पलाइदं वीला एअणुप अं एव कुलवुतेण अ छा० सखि अयं मायावी
 महाभागो यदाममदृष्टिपथंगतः तदेव दूरं पलायिते ब्रीडया अनुपदमेव कुलवृत्तेन चेति सस्मितं मरालिके किं पि अणुव
 दि असेरगडं अं वं अज्जं अ अणु अरिअ सरंचरमाण एणतु एलुतं सुवेणी कुलवुतं छा० अनुदत्यं वेरगतिं अंबामार्यं च अनुसृ

88
3

इति
काशीपतिविरचितः

88
3

इति मुकुंदानंदभाणः समाप्तः

2108

कामधुरविगोवैश्वंशदेवगतचकोराः किंवदंति मुकुंदमंजरीमेनामुदात्तंशरदंशतं आनंदययथामंदमिंदुरिंदीवरश्रियं
भगवतिकिंज्रवीधि तथास्त्विति सविनयं अनुगृहीतोस्मि पुनः किंज्रं किंतेभ्यः प्रियमुपकरोमिदिति सविनयं किमि
तोपिप्रियमस्ति तथापीदमस्तु भरतवाक्यं वर्षकामंभुविवारिवाहागोब्राह्मणेभ्यः कुशालानिसंतु हृष्यंतुसंतः सकविप्र तु
बंधैस्तेषांतुशाम्यंतुखलोपसर्गाः ९ मुकुंदानंदनाम्नामेभाणेनानेनतोषितः कमलाकमनः कामंकल्लोलयतुमंगलं
कृतिलसदलंकृतिरसविदोबुधायेममप्रसन्नहृदयादयाजलधयोबहूकुर्वते तदीयपदपद्मयोरयमयंप्रणामांजलिः
सरोजमुकुलाकृतिः शिरसिसंततंन्यस्यते ॥ १ ॥ ॥ इतिकाशीपतिकविराट् विरचितो मुकुंदानंदनामायं
मिश्रभाणः संपूर्णः ॥ ॥ श्रीमद्भुजंगशेखरायार्पितोस्तु ॥ ॥ राके १७४९ सर्वजित्सवत्सरकार्तिकशुक्लप्र
तिपदिरवोतलेकरोपनामकरामचंद्रेणदंपुस्तकं लिखितं नरगुंदसंस्थानपतेस्त्वार्थपरार्थं च ॥